

Latvijas Republika
Ekonomikas ministrija

Latvijas Republikas Piektais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

Kopsavilkums

Atjaunojamās enerģijas (turpmāk – AE) īpatsvars 2017. un 2018.gadā kopējā enerģijas gala patēriņā pieauga no 37,14% 2016.gadā uz 39,02% īpatsvaru 2017.gadā un 40,29% 2018. gadā, tādējādi sasniedzot Latvijai noteikto AE īpatsvara mērķi 2020.gadam – 40%. AE īpatsvara pieaugumu 2017. un 2018.gadā galvenokārt ietekmēja izmaiņas attiecībā uz degvielas obligātā piejaukuma prasībām un atjaunojamo energoresursu izmantošanas sekmēšana centralizētajā siltumapgādē un rūpniecības sektorā.

1. No atjaunojamiem resursiem ražotas enerģijas īpatsvars kopumā un atsevišķās nozarēs un tās faktiskais patēriņš iepriekšējos divos gados (2017. un 2018.gads) (Direktīvas 2009/28/EK 22. panta 1. punkta a) apakšpunkts).

1. tabula.

No atjaunojamiem energoresursiem ražotas enerģijas īpatsvars nozarēs (elektroenerģija, apsilde un dzesēšana, transports) un kopumā¹

	2017	2018
AE-apsilde un dzesēšana ² (%)	54,60	55,89
AE-elektroenerģija ³ (%)	54,35	53,50
AE-transporta ⁴ (%)	2,56	4,73
Kopējais AE īpatsvars ⁵ (%)	39,02	40,29
<i>Tostarp no sadarbības mehānisma⁶ (%)</i>	0	0
<i>Pārpalikums sadarbības mehānismam⁷ (%)</i>	0	0

1.a tabula.

Aprēķinu tabula par katras nozares atjaunojamās enerģijas devumu enerģijas galapatēriņā (tūkst. tonnu naftas ekv.)⁸

	2017	2018
(A) AE bruto galapatēriņš apsildē un dzesēšanā	1286,8	1374,5
(B) No AE ražotas elektroenerģijas bruto galapatēriņš	344,3	346,6
(C) No AE ražotas enerģijas galapatēriņš transportā	14,0	40,7
(D) Kopējais AE bruto galapatēriņš ⁹	1645,1	1761,8
(E) AE pārvedums uz citām dalībvalstīm	0	0
(F) AE pārvedums no citām dalībvalstīm un trešām valstīm	0	0
(G) AE patēriņš attiecībā pret mērķrādītāju (D)-(E)+(F)	1645,1	1761,8

1.b tabula.

Kopējais faktiskais devums (uzstādītā jauda, bruto saražotā elektroenerģija) no katras atjaunojamās enerģijas tehnoloģijas Latvijā, lai sasniegtu obligātos 2020. gada mērķrādītājus un indikatīvās starpposma līknes rādītājus attiecībā uz atjaunojamo energoresursu enerģijas īpatsvaru elektroenerģijas jomā¹⁰

	2017		2018	
	MW	GWh	MW	GWh
Hydroenerģija ¹¹ :	1564,3	2979,8	1565,0	2989,3
neakumulējoša	1564,3	2979,8	1565,0	2989,3
akumulējoša	0	0	0	0

¹ Vienkāršākam salīdzinājumam ar VRPAEJ 3. tabulu un 4.a tabulu.

² Atjaunojamās enerģijas īpatsvars apsildē un dzesēšanā: apsildei un dzesēšanai izmantotās no atjaunojamiem energoresursiem saražotās enerģijas bruto galapatēriņš (kā noteikts Direktīvas 2009/28/EK 5. panta 1. punkta b) apakšpunktā un 5. panta 4. punktā), dalīts ar enerģijas bruto galapatēriņu apsildē un dzesēšanā. Izmanto to pašu metodiku, ko VRPAEJ 3. tabulā.

³ Atjaunojamās enerģijas īpatsvars elektroenerģijā: no atjaunojamiem energoresursiem saražotas elektroenerģijas bruto galapatēriņš (kā noteikts Direktīvas 2009/28/EK 5. panta 1. punkta a) apakšpunktā un 5. panta 3. punktā), dalīts ar elektroenerģijas bruto galapatēriņu. Izmanto to pašu metodiku, ko VRPAEJ 3. tabulā.

⁴ Atjaunojamās enerģijas īpatsvars transportā: no atjaunojamiem energoresursiem saražotas enerģijas galapatēriņš transportā (sal. ar Direktīvas 2009/28/EK 5. panta 1. punkta c) apakšpunktu un 5. panta 5. punktu), ko daļa ar šādu degvielu patēriņu transportā — 1) benzīns, 2) dīzeļdegviela, 3) biodegvielas autotransportā un dzelzceļa transportā un 4) elektroenerģija sauszemes transportā (kā atspoguļots 1. tabulas 3. rindā). Izmanto to pašu metodiku, ko VRPAEJ 3. tabulā.

⁵ Atjaunojamās enerģijas īpatsvars enerģijas bruto galapatēriņā. Izmanto to pašu metodiku, ko VRPAEJ 3. tabulā.

⁶ Procentu punktos no kopējā atjaunojamo energoresursu īpatsvara.

⁷ Procentu punktos no kopējā atjaunojamo energoresursu īpatsvara.

⁸ Vienkāršākam salīdzinājumam ar VRPAEJ 4.a tabulu.

⁹ Direktīvas 2009/28/EK 5. panta 1. punktā paredzēts, ka gāzi, elektroenerģiju un ūdeņradi, ko iegūst no atjaunojamiem energoresursiem, ņem vērā tikai vienu reizi. Dubulta uzskaitē nav atļauta.

¹⁰ Vienkāršākam salīdzinājumam ar VRPAEJ 10.a tabulu.

¹¹ Normalizēta atbilstoši Direktīvai 2009/28/EK un Eurostat metodikai.

Latvijas Republikas Piektais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

<i>jaukta</i> ¹²	0	0	0	0
Ģeotermālā enerģija	0	0	0	0
Saules enerģija:	0,7	0,4	2,0	1,3
<i>fotoelementi</i>	0,7	0,4	2,0	1,3
<i>koncentrēta saules enerģija</i>	0	0	0	0
Viļņu, plūdmaiņas, okeāna enerģija	0	0	0	0
Vēja enerģija:	77,1	147,6	78,2	149,7
<i>sauszemes</i>	77,1	150,0	78,2	122,0
<i>atkrastes</i>	0	0	0	0
Biomasa ¹³ :	154,0	930,6	134,1	943,6
<i>cietā biomasa</i>	93,7	525,3	72,6	569,6
<i>biogāze</i>	60,3	405,4	61,5	374,1
<i>bioloģiskie šķidrie kurināmie</i>	0	0	0	0
KOPĀ	1796,1	4058,5	1779,2	4084,0
<i>tostarp koģenerācija</i>		930,6		943,7

I.c tabula.

Kopējais faktiskais devums (enerģijas galapatēriņš¹⁴) no katras atjaunojamās enerģijas tehnoloģijas Latvijā, lai sasniegtu obligātos 2020. gada mērķrādītājus un indikatīvās starpposma liknes rādītājus attiecībā uz atjaunojamo energoresursu enerģijas īpatsvaru apsildē un dzesēšanā (tūkst. tonnu naftas ekv.)¹⁵

	2017	2018
Ģeotermālā enerģija (neskaitot zemas temperatūras ģeotermālo enerģiju siltumsūkņiem)	0	0
Saules enerģija	0	0
Biomasa ¹⁶ :	1265,9	1337,2
<i>cietā biomasa</i>	1233,8	1307,5
<i>biogāze</i>	32,1	29,6
<i>bioloģiskie šķidrie kurināmie</i>	0	0
Siltumsūkņu atjaunojamā enerģija:	0,7	0,7
- tostarp aerotermālā	0,2	0,2
- tostarp ģeotermālā	0,5	0,5
- tostarp hidrotermālā	0	0
KOPĀ	1266,7	1337,9
<i>Tostarp centralizētā siltumapgāde</i> ¹⁷	316,3	330,9
<i>Tostarp biomasas mājāsaiņniecībās</i> ¹⁸	505,4	536,3

I.d tabula.

Kopējais faktiskais devums no katras atjaunojamās enerģijas tehnoloģijas Latvijā, sasniedzot obligātos 2020. gada mērķrādītājus un indikatīvās starpposma liknes rādītājus attiecībā uz atjaunojamo energoresursu enerģijas īpatsvaru transporta sektorā (tūkst. tonnu naftas ekv.)^{19, 20}

	2017	2018
- Bioetanols	7,91	8,46

¹² Atbilstoši jaunajai Eurostat metodikai.

¹³ Ņemot vērā tikai tos, kas atbilst attiecīgajiem ilgtspējības kritērijiem, sal. ar Direktīvas 2009/28/EK 5. panta 1. punkta pēdējo daļu.

¹⁴ Tiešais patēriņš un centralizētā siltumapgāde, kā definēts Direktīvas 2009/28/EK 5. panta 4. punktā.

¹⁵ Vienkāršākam salīdzinājumam ar VRPAEJ 11. tabulu.

¹⁶ Ņemot vērā tikai tos, kas atbilst attiecīgajiem ilgtspējības kritērijiem, sal. ar Direktīvas 2009/28/EK 5. panta 1. punkta pēdējo daļu.

¹⁷ Centralizētā siltumapgāde un/vai dzesēšana kopējā atjaunojamās siltumapgādes un dzesēšanas patēriņā.

¹⁸ Kopējā atjaunojamās siltumapgādes un dzesēšanas patēriņā.

¹⁹ Ņemot vērā tikai biodeģvielas, kas atbilst ilgtspējības kritērijiem, sal. ar 5. panta 1. punkta pēdējo daļu.

²⁰ Vienkāršākam salīdzinājumam ar VRPAEJ 12. tabulu.

Latvijas Republikas Piektais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

- Biodīzeļdegviela (<i>FAME</i>)	1,36	29,37
- Hidroģenēta augu eļļa (<i>HVO</i>)	n/a	n/a
- Biometāns	n/a	n/a
- <i>Fischer-Tropsch</i> sintēzes dīzeļdegviela	n/a	n/a
- Bio-ETBE	n/a	n/a
- Bio MTBE	n/a	n/a
- Bio-DME	n/a	n/a
- Bio-TAEE	n/a	n/a
Biobutanols	n/a	n/a
- Biometanols	n/a	n/a
- Tīra augu eļļa	n/a	n/a
Ilgtspējīgās biodegvielas kopā	9,27	37,83
No tām:		
ilgtspējīgās biodegvielas, kas ražotas no IX pielikuma A daļā uzskaitītajām izejvielām	n/a	n/a
citas ilgtspējīgās biodegvielas, kas pieskaitāmas 3. panta 4. punkta e) apakšpunktā minētajam mērķrādītājam	n/a	n/a
ilgtspējīgās biodegvielas, kas ražotas no IX pielikuma B daļā uzskaitītajām izejvielām	n/a	n/a
ilgtspējīgās biodegvielas, uz kurām attiecas 3. panta 4. punkta d) apakšpunktā noteiktais ierobežojums saistībā ar atjaunojamās enerģijas mērķrādītāju sasniegšanu	n/a	n/a
Imports no trešām valstīm	n/a	n/a
Īdeņradis no atjaunojamiem energoresursiem	n/a	n/a
Atjaunojama elektroenerģija	9	8,90
No tās:		
patēriņš autotransportā	4,64	2,45
patēriņš dzelzceļa transportā	3,39	5,87
patēriņš citos transporta sektoros	0,98	0,59
Citi (precizēt)	n/a	n/a
Citi (precizēt)	n/a	n/a

2. Pasākumi, kas veikti iepriekšējos 2 gados un/vai ko ir plānots veikt valsts līmenī, lai sekmētu no atjaunojamiem resursiem ražotas enerģijas pieaugumu, ņemot vērā indikatīvo līkni valsts atjaunojamo energoresursu mērķrādītāju sasniegšanai, kā izklāstīts atjaunojamās enerģijas valsts rīcības plānā (*Direktīvas 2009/28/EK 22. panta 1. punkta a) apakšpunkts*).

**2. tabula.
Visu rīcībpolitiku un pasākumu pārskats**

Pasākuma nosaukums un atsauce	Pasākuma veids*	Gaidāmie rezultāti**	Mērķa grupa un/ vai darbības joma***	Esošs vai plānots* ***	Pasākuma sākuma un beigu datums
1. Tiesības pārdot saražoto elektroenerģiju obligāti iepirkamā elektroenerģijas apjoma veidā (Ministru kabineta (turpmāk - MK) 16.03.2010. noteikumi Nr.262 „Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamās energoresursus, un cenu noteikšanas kārtību”)	Finansiāls/ regulatīvs	AE izmantošanas un enerģijas, kas ražota no atjaunojamiem energoresursiem (turpmāk – AER) konkurētspējas veicināšanai.	Komersanti, kuri elektroenerģiju ražo vai plāno ražot no AER elektrostacijā LV teritorijā, izmantojot: hidroenerģiju, biogāzi, jebkāda veida cietu vai šķidrū biomasu, vēja enerģiju, saules enerģiju.	Esošs ²¹	Sākot ar 2007.gada 22.augustu. Šobrīd piešķirto obligātā iepirkuma tiesību ietvaros provizorisks atbalsta beigu termiņš ir 2037.gads.
2. Koģenerācijas elektrostacijā ražotās elektroenerģijas obligātais iepirkums (MK 10.03.2009. noteikumi Nr.221 „Noteikumi par	Finansiāls/ regulatīvs	Elektroenerģijas ražošanas koģenerācijas procesa veicināšana, izmantojot AER.	Elektroenerģijas ražotājs, kas elektroenerģiju ražo augstas efektivitātes koģenerācijas elektrostacijās.	Esošs ²²	Sākot ar 2006.gada 11.novembri. Šobrīd piešķirto obligātā iepirkuma tiesību ietvaros provizorisks atbalsta termiņš ir 2032.gads.

²¹ Jaunu tiesību piešķiršana saskaņā ar 2010.gada 16.marta noteikumiem Nr.262 "Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamās energoresursus, un cenu noteikšanas kārtību" ir apturēta no 2011.gada 26.maija.

²² Jaunu tiesību piešķiršana saskaņā ar 2012.gada 28.augusta noteikumiem Nr.221 „Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu un cenu noteikšanu, ražojot elektroenerģiju koģenerācijā” ir apturēta no 2012.gada 10.septembra.

Latvijas Republikas Piektais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

elektroenerģijas ražošanu un cenu noteikšanu, ražojot elektroenerģiju koģenerācijā")					
3. Tiesības saņemt garantētu maksu par koģenerācijas stacijā uzstādīto elektrisko jaudu (MK 10.03.2009. noteikumi Nr.221 „Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu un cenu noteikšanu, ražojot elektroenerģiju koģenerācijā”).	Finansiāls/ regulatīvs	Elektroenerģijas ražošanas koģenerācijas procesā veicināšana, izmantojot AER.	Elektroenerģijas ražotājs, kas elektroenerģiju ražo augstas efektivitātes koģenerācijas elektrostacijās.	Esošs ²³	Sākot ar 2009.gada 18.martu. Šobrīd piešķirto tiesību saņemt garantētu maksu par uzstādīto elektrisko jaudu ietvaros atbalsta termiņš ir 2028.gads.
4. Akcīzes nodokļa samazinātā likme (Likums „Par akcīzes nodokli”)	Finansiāls	Biodegvielas izmantošanas veicināšana	Samazinātas akcīzes nodokļa likmes tiek piemērotas šādiem degvielas veidiem: - bezsvina benzīnam un etilspirta maisījumam, kurā etilspirts ir no 70 līdz 85 tilpumprocenti (ieskaitot) (E85); - rapšu sēklu eļļai, kuru realizē vai izmanto par kurināmo vai degvielu, un biodīzeļdegvielai, kas pilnībā iegūta no rapšu sēklu eļļas (B100).	Esošs	Sākot ar 2004.gada 1.maiju
5. Obligātais biodegvielas piejaukums fosilai degvielai (MK 26.09.2000. noteikumi Nr.332 „Noteikumi par benzīna un dīzeļdegvielas atbilstības novērtēšanu”)	Regulatīvs	Biodegvielas izmantošanas veicināšana	Obligātais biodegvielas piejaukums attiecas uz mērenā klimata apstākļos izmantojamo A, B, C, D, E, un F kategorijas dīzeļdegvielu un 95.markas benzīnu.	Esošs	Sākot ar 2009.gada 1.oktobri
6. Elektroenerģijas neto norēķinu sistēma ²⁴	Regulatīvs	AE izmantošana pašpatēriņam māsaimniecībās	Elektroenerģijas galalietotāji	Esošs, papildina rīcības plānu	Sākot ar 2014.gada 1.janvāri.
7. Emisijas kvotu izsolišanas instrumenta projektu konkurss “Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana ar viedajām pilsētvides tehnoloģijām” (Ministru kabineta 2018. gada 12.jūnija noteikumi Nr. 333)	Finansiāls	Ieviest un demonstrēt viedās pilsētvides tehnoloģijas, kas samazina SEG emisijas.	Enerģijas galalietotāji: pašvaldība vai tās iestāde, vai pašvaldības kapitālsabiedrība, kas iesaistīta pārvaldes uzdevumu veikšanā.	Papildina rīcības plānu	12.06.2018.-26.05.2020. (divi gadi no projekta līguma spēkā stāšanās dienas)
8. Emisijas kvotu izsolišanas instrumenta projektu konkurss “Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana, attīstot enerģētiski pašpietiekamu ēku būvniecību” (Ministru kabineta 2018. gada 17.jūlija noteikumi Nr. 418)	Finansiāls	Potenciālo SEG emisiju ierobežošanas, atbalstot jaunu un ilgtspējīgu zema enerģijas patēriņa enerģētiski pašpietiekamu ēku būvniecību un nodrošinot oglekļa mazietilpīgai attīstībai nepieciešamo tehnoloģiju demonstrēšanu un popularizēšanu Latvijā.	Enerģijas galalietotāji: pašvaldība vai tās iestāde.	Papildina rīcības plānu	17.07.2018.-11.11.2021. (četri gadi no projekta līguma spēkā stāšanās dienas)
9. Emisijas kvotu izsolišanas instrumenta projektu konkurss “Siltumnīcefekta	Finansiāls	SEG samazināšana, veicot valsts nozīmes	Enerģijas galalietotāji: atvasinātas publiskas personas, valsts tiešās	Esošs, papildina	12.01.2016.-23.08.2020. (četri gadi no projekta

²³ Jaunu tiesību piešķiršana saskaņā ar 2012.gada 28.augusta noteikumiem Nr.221 „Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu un cenu noteikšanu, ražojot elektroenerģiju koģenerācijā” ir apturēta no 2012.gada 10.septembra.

²⁴ Elektroenerģijas tirgus likuma 30.¹ pants..

Latvijas Republikas Piektais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

gāzu emisiju samazināšana valsts nozīmes aizsargājamās arhitektūras pieminekļos” (Ministru kabineta 2016. gada 12. janvāra noteikumi Nr.35)		aizsargājamo arhitektūras pieminekļu pārbūvi, atjaunošanu vai vienkāršoto fasādes atjaunošanu	pārvaldes iestādes, kas nodarbojas ar valsts nekustamo īpašumu pārvaldīšanu, valsts kapitālsabiedrības, kas nodarbojas ar valsts nekustamo īpašumu pārvaldīšanu, reliģiskas organizācijas, valsts dibinātas izglītības iestādes vai valsts vai pašvaldības dibinātas kultūras institūcijas atbilstoši Kultūras institūciju likumam	rīcības plānu	līguma spēkā stāšanās dienas)
10. Emisijas kvotu izsolišanas instrumenta projektu konkurss “Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana - zema enerģijas patēriņa ēkās” (Ministru kabineta 2016. gada 26. janvāra noteikumi Nr.69)	Finansiāls	SEG emisiju samazināšana, veicot jaunu zema enerģijas patēriņa ēku būvniecību, esošu ēku pārbūvi vai atjaunošanu par zema enerģijas patēriņa ēkām.	Enerģijas galalietotāji: pašvaldības vai tās iestādes, vai valsts tiešās pārvaldes iestādes	Esošs, papildina rīcības plānu	26.01.2016.-04.10.2019. (trīs gadi no projekta līguma spēkā stāšanās dienas)
11. EEZ finanšu instrumenta atklātais projektu konkurss "Ilgtspējīgu ēku, atjaunojamo energoresursu tehnoloģiju un inovatīvu emisiju samazinošu tehnoloģiju attīstība" (Ministru kabineta 2014. gada 18. marta noteikumi Nr.149)	Finansiāls	CO ₂ emisiju samazināšana ar energoefektīvām tehnoloģijām un risinājumiem ilgtspējīgām ēkām, atjaunojamo energoresursu tehnoloģiju izmantošanu enerģijas ražošanai un citām jaunām (inovatīvām) tehnoloģijām (tai skaitā tehnoloģiskiem procesiem) vai produktiem (tai skaitā precēm un pakalpojumiem)	Enerģijas galalietotāji: tiešās vai pastarpinātās pārvaldes iestādes, biedrības vai nodibinājumi, kā arī komersanti	Esošs, papildina rīcības plānu	18.03.2014.-30.04.2017.
12. Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 4.2.2. specifiskā atbalsta mērķa „Atbilstoši pašvaldības integrētajām attīstības programmām sekmēt energoefektivitātes paaugstināšanu un AER izmantošanu pašvaldību ēkās” pasākumi (Ministru kabineta 2016. gada 8. marta noteikumi Nr. 152)	Finansiāls	AER tehnoloģiju izmantošanas pieaugums; SEG emisiju samazinājums	Enerģijas galalietotāji: pašvaldības	Esošs, papildina rīcības plānu	08.03.2016.-2023.gada 2.pusgads
13. Izstāde “Vide un enerģija 2017”	Neregulatīvs	Sabiedrības informētības palielināšanās par AER tehnoloģiju izmantošanu un SEG emisiju samazināšanu	Enerģijas ražotāji un galalietotāji	Esošs, papildina rīcības plānu	19.-22.10.2017.
14. Alternatīvo degvielu attīstības plāns (Ar Ministru kabineta 2017.gada 25.aprīļa rīkojumu Nr.202 apstiprinātais “Alternatīvo degvielu attīstības plāns”)	Regulatīvs	Alternatīvo degvielu infrastruktūras izveide, tādējādi veicinot ar alternatīvo degvielu darbināmu transportlīdzekļu izmantošanu un izplatību.	Transportlīdzekļu vadītāji	Esošs	2017.-2020.

Latvijas Republikas Piektais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

15. Konceptuālais ziņojums "Par atjaunojamo energoresursu izmantošanu transporta sektorā" (Apstiprināts ar Ministru kabineta 2017.gada 21.jūlija rīkojumu Nr.379)	Regulatīvs	Risinājumu noteikšana AER transporta mērķa sasniegšanai	Transportlīdzekļu vadītāji, degvielas tirgotāji	Esošs	No 2017.gada
16. Attīstīt elektrotransportlīdzekļu uzlādes infrastruktūru Latvijā (MK 2015.gada 3.novembra noteikumi Nr.637 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 4.4.1. specifiskā atbalsta mērķa "Attīstīt ETL uzlādes infrastruktūru Latvijā" īstenošanas noteikumi")	Finansiāls (ERAF)	Veicināt elektrotransportlīdzekļu izmantošanu transporta sektorā, tādējādi paaugstinot atjaunojamās enerģijas izmantošanu transportā un samazinot piesārņojumu, kā arī fosilās degvielas importa apjomu.	Elektrotransportlīdzekļu lietotāji	Esošs	2015.-2023.
17. Attīstīt videi draudzīgu sabiedriskā transporta infrastruktūru (sliežu transporta) (MK 2016.gada 4.maija noteikumi Nr.281 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 4.5.1. specifiskā atbalsta mērķa "Attīstīt videi draudzīgu sabiedriskā transporta infrastruktūru" 4.5.1.1. pasākuma "Attīstīt videi draudzīgu sabiedriskā transporta infrastruktūru (sliežu transporta)" īstenošanas noteikumi)	Finansiāls (Kohēzijas fonds)	Videi draudzīga sabiedriskā transporta izmantošanu	Sabiedriskā transporta līdzekļa lietotāji, iedzīvotāji pilsētās, kurās ir tramvaju līniju infrastruktūra	Esošs	2016.-2023.
18. Attīstīt videi draudzīgu sabiedriskā transporta infrastruktūru (autobusi) (MK 2016.gada 20.decembra noteikumi Nr.848 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 4.5.1. specifiskā atbalsta mērķa "Attīstīt videi draudzīgu sabiedriskā transporta infrastruktūru" 4.5.1.2. pasākuma "Attīstīt videi draudzīgu sabiedriskā transporta infrastruktūru (autobusi)" īstenošanas noteikumi)	Finansiāls (Kohēzijas fonds)	Videi draudzīga sabiedriskā transporta izmantošanu	Sabiedriskā transporta līdzekļa lietotāji	Esošs	2016.-2023.
19. Latvijas dzelzceļa tīkla elektrifikācija (MK 2017.gada 31.janvāra noteikumi Nr.69 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" prioritārā virziena "Ilgtspējīga transporta sistēma" 6.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Nodrošināt konkurētspējīgu un videi draudzīgu TEN-T dzelzceļa tīklu, veicinot tā drošību, kvalitāti un kapacitāti" 6.2.1.1. pasākuma "Latvijas dzelzceļa tīkla elektrifikācija" īstenošanas noteikumi)	Finansiāls (Kohēzijas fonds)	Latvijas dzelzceļa tīkla elektrifikācijas veicināšana	Dzelzceļa infrastruktūras lietotāji un ar tiem saistītie citu transporta veidu satiksmes dalībnieki	Esošs	2017.-2023.
20. Pasākumi aprādes rūpniecības ēku un iekārtu energoefektivitātes paaugstināšanai	Finansiāls (Kohēzijas fonds)	Paaugstināta rūpnieciskās ražošanas ēku un iekārtu	Latvijas Republikā reģistrēti mazie, vidējie un lielie aprādes rūpniecības komersanti.	Esošs	13.12.2016.-31.12.2020.

Latvijas Republikas Piektais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

(MK 2016.gada 6.septembra noteikumi Nr.590 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 4.1.1. specifiskā atbalsta mērķa "Veicināt efektīvu energoresursu izmantošanu, enerģijas patēriņa samazināšanu un pāreju uz AER apstrādes rūpniecības nozarē" īstenošanas noteikumi")		energoefektivitāte, atbalstot ēku atjaunošanu, inženierkomunikācij u un apkures sistēmas maiņu pret tādū, kas siltumenerģijas ražošanai izmanto AER, un ražošanas iekārtu maiņu, tādējādi samazinot ražošanas ēku siltumenerģijas patēriņu un radīto SEG emisiju apjomu, kā arī ražošanas procesu nodrošinošo enerģijas patēriņu.			
21. Pasākumi apstrādes rūpniecības ēku un iekārtu energoefektivitātes paaugstināšanai (MK 2018.gada 16.janvāra noteikumi N.38 "Darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 4.1.1. specifiskā atbalsta mērķa "Veicināt efektīvu energoresursu izmantošanu, enerģijas patēriņa samazināšanu un pāreju uz AER apstrādes rūpniecības nozarē" otrās projektu iesniegumu atlases kārtas īstenošanas noteikumi")	Finansiāls (Kohēzijas fonds)	Paaugstināta rūpnieciskās ražošanas ēku un iekārtu energoefektivitāte, atbalstot ēku atjaunošanu, inženierkomunikācij u un apkures sistēmas maiņu pret tādū, kas siltumenerģijas ražošanai izmanto AER, un ražošanas iekārtu maiņu, tādējādi samazinot ražošanas ēku siltumenerģijas patēriņu un radīto SEG emisiju apjomu, kā arī ražošanas procesu nodrošinošo enerģijas patēriņu.	Latvijas Republikā reģistrēti mazie, vidējie un lielie apstrādes rūpniecības komersanti.	Esošs	13.03.2018.-31.12.2020.
22. Pasākumi apstrādes rūpniecības ēku un iekārtu energoefektivitātes paaugstināšanai (MK 2019.gada 5.novembra noteikumi Nr.506 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 4.1.1. specifiskā atbalsta mērķa "Veicināt efektīvu energoresursu izmantošanu, enerģijas patēriņa samazināšanu un pāreju uz AER apstrādes rūpniecības nozarē" trešās projektu iesniegumu atlases kārtas īstenošanas noteikumi")	Finansiāls (Kohēzijas fonds)	Paaugstināta rūpnieciskās ražošanas ēku un iekārtu energoefektivitāte, atbalstot ēku atjaunošanu, inženierkomunikācij u un apkures sistēmas maiņu pret tādū, kas siltumenerģijas ražošanai izmanto AER, un ražošanas iekārtu maiņu, tādējādi samazinot ražošanas ēku siltumenerģijas patēriņu un radīto SEG emisiju apjomu, kā arī ražošanas procesu nodrošinošo enerģijas patēriņu.	Latvijas Republikā reģistrēti mazie, vidējie un lielie apstrādes rūpniecības komersanti.	Plānots	12.2019.-31.12.2022.
23. Pasākumi energoefektivitātes paaugstināšanai un AER tehnoloģiju veicināšanai dzīvojamās ēkās	Finansiāls (ERAF fonds, valsts budžets)	Veicināts AER tehnoloģiju pieaugums, palielināta ēkas energoefektivitāte	Daudzdzīvokļu dzīvojamu māju dzīvokļu īpašnieki.	Esošs	01.07.2016.-31.12.2023.

Latvijas Republikas Piektais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

(MK 2016.gada 15.marta noteikumi Nr.160 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 4.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Veicināt energoefektivitātes paaugstināšanu valsts un dzīvojamās ēkās" 4.2.1.1. specifiskā atbalsta mērķa pasākuma "Veicināt energoefektivitātes paaugstināšanu dzīvojamās ēkās" īstenošanas noteikumi")		un samazināts ēkas siltumenerģijas patēriņš, tādējādi samazinot radītās SEG emisijas.			
24. Pasākumi energoefektivitātes paaugstināšanai un AER tehnoloģiju veicināšanai valsts ēkās (MK 2016.gada 9.augusta noteikumi Nr.534 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 4.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Veicināt energoefektivitātes paaugstināšanu valsts un dzīvojamās ēkās" 4.2.1.2. pasākuma "Veicināt energoefektivitātes paaugstināšanu valsts ēkās" pirmās projektu iesniegumu atlases kārtas īstenošanas noteikumi")	Finansiāls (ERAF fonds, valsts budžets)	Veicināts AER tehnoloģiju pieaugums, palielināta ēkas energoefektivitāte un samazināts ēkas siltumenerģijas patēriņš, tādējādi samazinot radītās SEG emisijas.	Valsts ēku īpašnieki un lietotāji.	Esošs	19.06.2016.-31.10.2022.
25. Pasākumi energoefektivitātes paaugstināšanai un AER tehnoloģiju veicināšanai valsts ēkās (MK 2018.gada 4.janvāra noteikumi Nr.13 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 4.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Veicināt energoefektivitātes paaugstināšanu valsts un dzīvojamās ēkās" 4.2.1.2. pasākuma "Veicināt energoefektivitātes paaugstināšanu valsts ēkās" otrās projektu iesniegumu atlases kārtas īstenošanas noteikumi")	Finansiāls (ERAF fonds, valsts budžets)	Veicināts AER tehnoloģiju pieaugums, palielināta ēku energoefektivitāte un samazināts ēkas siltumenerģijas patēriņš, tādējādi samazinot radītās SEG emisijas.	Valsts ēku un inženierbūvju īpašnieki un lietotāji.	Esošs	07.03.2018.-31.10.2022.
26. Pasākumi centralizētās siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai (MK 2017.gada 7.marta noteikumi Nr.135 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 4.3.1. specifiskā atbalsta mērķa "Veicināt energoefektivitāti un vietējo AER izmantošanu centralizētajā siltumapgādē" pirmās projektu iesniegumu atlases kārtas īstenošanas noteikumi")	Finansiāls (Kohēzijas fonds)	Būtiski paaugstināta siltumenerģijas ražošanas efektivitāte, samazināti siltumenerģijas zudumi pārvades un sadales sistēmās un sekmēta fosilā kurināmā aizvietošana ar AER.	Energoapgādes komersanti, kas nodarbojas ar centralizētās siltumapgādes pakalpojumu sniegšanu, siltumenerģijas patērētāji.	Esošs	18.04.2017.-31.12.2021.
27. Pasākumi centralizētās siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai (MK 2017.gada 22.augusta noteikumi Nr.495 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 4.3.1.	Finansiāls (Kohēzijas fonds)	Būtiski paaugstināta siltumenerģijas ražošanas efektivitāte, samazināti siltumenerģijas zudumi pārvades un	Energoapgādes komersanti, kas nodarbojas ar centralizētās siltumapgādes pakalpojumu sniegšanu, siltumenerģijas patērētāji.	Esošs	01.11.2017.-31.12.2021.

Latvijas Republikas Piektais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

specifiskā atbalsta mērķa “Veicināt energoefektivitāti un vietējo AER izmantošanu centralizētajā siltumapgādē” otrās projektu iesniegumu atlases kārtas īstenošanas noteikumi”)		sadales sistēmās un sekmēta fosilā kurināmā aizvietošana ar AER.			
28. Pasākumi centralizētās siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai (Noteikumu projekts “Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 4.3.1. specifiskā atbalsta mērķa “Veicināt energoefektivitāti un vietējo AER izmantošanu centralizētajā siltumapgādē” trešās projektu iesniegumu atlases kārtas īstenošanas noteikumi”)	Finansiāls (Kohēzijas fonds)	Būtiski paaugstināta siltumenerģijas ražošanas efektivitāte, samazināti siltumenerģijas zudumi pārvades un sadales sistēmās un sekmēta fosilā kurināmā aizvietošana ar AER.	Energoapgādes komersanti, kas nodarbojas ar centralizētās siltumapgādes pakalpojumu sniegšanu, siltumenerģijas patērētāji.	Plānots	06.2020.-31.12.2022.
29. Informatīvā kampaņa “Dzīvo siltāk”	Neregulatīvs (informatīvā kampaņa)	Semināros un izstādēs informēti daudzdzīvokļu ēku iedzīvotāji, apsaimniekotāji, būvnieki, projektētāji, u.c. ieinteresētās puses par aktuālajiem tematiem un risinājumiem ēku energoefektivitātes paaugstināšanā, ēku inženierkomunikācij u sakārtošanā, AER tehnoloģiju izmantošanā enerģijas nodrošināšanai pašpatēriņam, aktuālajām izmaiņām normatīvajos aktos, kas saistītas gan ar ēku būvniecību, gan apsaimniekošanu, kā arī par iespējām ēku energoefektivitātes paaugstināšanai piesaistīt Eiropas Savienības līdzfinansējumu.	Daudzdzīvokļu dzīvojamo māju dzīvokļu īpašnieki, apsaimniekotāji, projektētāji, būvnieki, u.c. ieinteresētās puses	Esošs	2010.-13.12.2021.
30. Ieguldījums klimata pārmaiņu samazināšanas pasākumos (MK 2014. gada 30. septembra noteikumi Nr. 600 “Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu atklātu projektu konkursu veidā pasākumam “Ieguldījumi materiālajos aktīvos”” apakšpasākumā 4.1. “Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās”)	Finansiāls	Tiek veicināta klimata pārmaiņu samazināšana – ieviestas tehnoloģijas SEG un/vai amonjaka emisijas samazinājumam	Lauksaimnieki (fiziskas un juridiskas personas), kooperatīvā sabiedrība,	Esošs	Projektu pieņemšanas: 4.kārta 07.11.2017.-07.12.2017. 5.kārta 18.10.2018.-22.11.2018. (Visiem projektiem uzraudzības periods ir 5 līdz 7 gadi pēc to īstenošanas)
31. Ieguldījums klimata pārmaiņu samazināšanas pasākumos (MK 2014. gada 30. septembra noteikumi Nr. 600 “Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu atklātu projektu	Finansiāls	Tiek veicināta klimata pārmaiņu samazināšana – ieviestas tehnoloģijas SEG un/vai amonjaka	Pārstrādes uzņēmums, mājražotājs	Esošs	Projektu pieņemšanas: 6.kārta 07.11.2017.-07.12.2017. 7.kārta 18.10.2018.-22.11.2018.

Latvijas Republikas Piektais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

konkursu veidā pasākumam "Ieguldījumi materiālajos aktīvos" apakšpasākumā 4.2. "Atbalsts ieguldījumiem pārstrādē")		emisijas samazinājumam			(Visiem projektiem uzraudzības periods ir 5 gadi pēc to īstenošanas)
32. Ieguldījums klimata pārmaiņu samazināšanas pasākumos (MK 2014. gada 30. septembra noteikumi Nr. 600 "Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu atklātu projektu konkursu veidā pasākumam "Ieguldījumi materiālajos aktīvos" apakšpasākumā 4.3. "Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mēžsaimniecības infrastruktūras attīstībā")	Finansiāls	Tiek veicināta klimata pārmaiņu samazināšana – ieviestas tehnoloģijas SEG un/vai amonjaka emisijas samazinājumam	Lauku saimniecība, pašvaldība, fiziska vai juridiska persona u.c.	Esošs	Projektu pieņemšanas: 4.kārta 07.11.2017.- 07.12.2017. 5.kārta 18.10.2018.- 22.11.2018. (Visiem projektiem uzraudzības periods ir 5 gadi pēc to īstenošanas)

* Norādīt, vai pasākums ir (galvenokārt) regulatīvs, finansiāls vai neregulatīvs (piemēram, informācijas kampaņa).

** Gaidāmais rezultāts — paradumu maiņa, uzstādītā jauda (MW; t/gadā), saražotā enerģija (tūkst. tonnu naftas ekv.).

*** Pasākuma mērķauditorija: investori, galalietotāji, publiskā pārvalde, plānotāji, arhitekti, uzstādītāji utt. vai attiecīgā darbības joma/nozare: biodeģvielas ražošana, kūtsmēsļu izmantošana enerģētikā utt.

**** Vai šis pasākums aizstāj vai papildina VRPAEJ 5. tabulā ietvertos pasākumus?

2.a Izklāstīt progresu, kas panākts, vērtējot un uzlabojot administratīvās procedūras, lai novērstu reglamentējošos un nereglamentējošos šķēršļus atjaunojamās enerģijas attīstībai. (Direktīvas 2009/28/EK 22. panta 1. punkta e) apakšpunkts).

Ar Regulatora padomes 2018.gada 27.marta lēmumu Nr.1/7 apstiprināti jaunā redakcijā "Sistēmas pieslēguma noteikumi elektroenerģijas sistēmas dalībniekiem", kuri paredz atvieglotas prasības attiecībā uz mikroģeneratoru pieslēgšanu (līdz 11,1 kW). Noteikumu projektā noteikta vienkāršota kārtība mikroģeneratoru pieslēgšanai sistēmai, kas paredzēti elektroenerģijas ražošanai lietotāja paša vajadzībām (pašpatēriņam). Papildus tam 2020.gada janvārī apstiprināti grozījumi Elektroenerģijas tirgus likumā, kas paredz, ka mikroģeneratoru uzstādīšanai turpmāk nebūs nepieciešama Ekonomikas ministrijas (turpmāk – EM) atļauja, tādējādi atvieglot administratīvās personām, kas vēlas ražot atjaunojamo elektroenerģiju pašpatēriņam.

Vienlaikus 2018.gadā veikts elektroenerģijas neto uzskaites sistēmas novērtējums²⁵ un uzsākts darbs pie neto sistēmas pilnveides un papildu risinājumu izstrādes elektroenerģijas pašpatēriņa veicināšanai.

2018.gadā sākts darbs pie Nacionālā enerģētikas un klimata plāna 2021. – 2030.gadam, kā ietvaros citastarp apzināti arī šķēršļi vēja enerģijas turpmākai attīstībai Latvijā elektroenerģijas tirgus apstākļos.

2.b Izklāstīt pasākumus, kas veikti, lai nodrošinātu no atjaunojamajiem energoresursiem saražotas elektroenerģijas pārvadi un sadali un lai uzlabotu sistēmu vai noteikumus, kā tiek segtas un sadalītas izmaksas, kas saistītas ar pieslēgšanos tīklam un tīkla jaudas palielinājumus (Direktīvas 2009/28/EK 22. panta 1. punkta f) apakšpunkts).

Elektroenerģijas ražotāju pieslēgšanu tīklam regulē Elektroenerģijas tirgus likums. Elektroenerģijas tirgus likuma 8.pants nosaka sistēmas operatora darbību, regulē elektroenerģijas sistēmas īpašnieka darbības uzraudzību. Atbilstoši Elektroenerģijas tirgus

²⁵ Pētījums "Elektroenerģijas NETO sistēmas izvērtējums un priekšlikumi sistēmas uzlabojumiem" (Rīgas Tehniskā universitāte, 2018)

Latvijas Republikas Piektais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

likuma 8. panta otrai daļai Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (turpmāk - Regulators) nosaka vienotus sistēmas pieslēguma noteikumus ražotājiem un lietotājiem, kā arī pieslēguma maksas noteikšanas metodiku.

Elektroenerģijas tirgus likuma 9. panta otrajā daļā²⁶ ir paredzēts, ka sistēmas operatoram tā licences darbības zonā un termiņā ir pastāvīgas saistības nodrošināt sistēmas dalībniekiem nepieciešamo pieslēgumu attiecīgai sistēmai saskaņā ar regulatora noteiktajiem vienotiem sistēmas pieslēguma noteikumiem. Latvijas elektroenerģijas sistēmā nav tīklu pārslodzes, kas ierobežotu brīvu pieeju elektroenerģijas sistēmai, tādēļ jebkuram elektroenerģijas ražotājam, kuram ir noslēgts līgums par elektroenerģijas pārdošanu, pieeja elektroenerģijas sistēmai ir bez ierobežojumiem un garantēta. Ar Regulatora 2012. gada 22. februāra padomes lēmumu Nr.1/6 apstiprinātiem noteikumiem "Sistēmas pieslēguma noteikumi elektroenerģijas ražotājiem" tiek paredzēti vienoti sistēmas pieslēguma noteikumi un pieslēguma maksas noteikšanas metodika elektroenerģijas ražotājiem. Regulatora noteikumu 2.3.apakšpunkts²⁷, 7. punkts²⁸ un 10. punkts²⁹ nosaka, ka ražošanas iekārtām jābūt pieslēgtām atbilstoši pamatotām tehniskām prasībām un ekonomiski pamatotām izmaksām. Līdz ar to ražotāju ietekme tiek novērtēta, izsniedzot tam tehniskos noteikumus, kas cita starpā atspoguļo arī pieslēguma izbūves izmaksas. Papildus iepriekšminētajam Latvijas lielākais sadales sistēmas operators AS „Sadales tīkls”, kas sniedz sadales sistēmas operatora pakalpojumus 99% no valsts teritorijas, piemēro pieslēguma un slodzes izmaiņu regulējumu mikroģeneratora pieslēgumiem, kas ļauj relatīvi vienkāršā veidā mājsaimniecību lietošanā ekspluatācijā ieviest ražošanas iekārtas, kas izmanto atjaunojamus energoresursus, piemēram, saules baterijas un nelielas jaudas vēja ģeneratorus. Elektroenerģijas tirgus likuma 30.¹ pants ar 2014.gada 1.janvāri ir ieviesis elektroenerģijas NETO norēķinu sistēmu visām mājsaimniecībām, kas ražo elektroenerģiju savām vajadzībām no atjaunojamiem energoresursiem, kas paredz iespēju nodot saražoto elektroenerģiju elektrotīklā un atkal izmantot brīžos, kad tas ir nepieciešams. Mēnesī, kad mājsaimniecība elektrotīklā ir nodevusi vairāk elektroenerģijas nekā patērējusi, attiecīgo elektroenerģijas apjomu ieskaita nākamajā elektroenerģijas norēķinu periodā.

Plānots, ka 2020.gada 15.februārī stāsies spēkā grozījumi Elektroenerģijas tirgus likuma 22.pantā, kas paredzēs, ka turpmāk elektroenerģijas ražošanas iekārtu ieviešanas atļauja no EM nepieciešama tikai tām elektroenerģija ražošanas iekārtām, kuru jauda ir pārsniedz 11,1 kW. Tādējādi tiks atvieglots administratīvais slogs mikroģeneratoru (saules paneļu) uzstādītājiem un attiecīgi tiks papildus veicināta atjaunojamo energoresursu integrācija elektrotīklā.

²⁶ Elektroenerģijas tirgus likuma 9.panta otrā daļa:

„(2) Sistēmas operatoram tā licences darbības zonā un termiņā ir pastāvīgas saistības nodrošināt sistēmas dalībniekiem nepieciešamo pieslēgumu attiecīgai sistēmai saskaņā ar regulatora noteiktajiem vienotiem sistēmas pieslēguma noteikumiem, ja sistēmas dalībnieks izpilda sistēmas operatora noteiktās tehniskās prasības pieslēguma ierīkošanai. Pieslēguma maksa atbilst pamatotām attiecīgā sistēmas pieslēguma ierīkošanas izmaksām. Izmaksu sadalījumu starp sistēmas dalībnieku un sistēmas operatoru šā panta 2.¹ daļā noteiktajos gadījumos nosaka regulators. Jauna sistēmas dalībnieka pieslēguma maksa neietver sistēmas atbilstības izmaksas.”

²⁷ Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2012. gada 22. februāra padomes lēmums Nr.1/6 „Sistēmas pieslēguma noteikumi elektroenerģijas ražotājiem” 2.3. apakšpunkts:

„2.3. pieslēguma vieta - pieslēguma punkts elektroenerģijas pārvades vai sadales sistēmā, pie kura atbilstoši pamatotām tehniskām prasībām un par ekonomiski pamatotām izmaksām iespējams pieslēgt ražotāja elektrostaciju.”

²⁸ Regulatora 2012. gada 22. februāra padomes lēmums Nr. 1/6 „Sistēmas pieslēguma noteikumi elektroenerģijas ražotājiem” 7. punkts:

„7. Pieslēguma vietu un nosacījumus nosaka sistēmas operators, sešdesmit dienu laikā pēc pieteikuma saņemšanas, izsniedzot ražotājam skaidrus un tehniski pamatotus tehniskos noteikumus, kuru derīguma termiņš ir divi gadi.”

²⁹ Regulatora 2012. gada 22. februāra padomes lēmums Nr. 1/6 „Sistēmas pieslēguma noteikumi elektroenerģijas ražotājiem” 10. apakšpunkts:

„10. Pieslēguma maksu nosaka atbilstoši pieslēguma ierīkošanas ekonomiski pamatotajām izmaksām.”

Ministru kabineta 2017.gada 16.augusta noteikumi Nr. 483 “Kārtība, kādā finansē pieslēguma ierīkošanu aizsargātajiem lietotājiem” (turpmāk – Noteikumi Nr. 483) paredz kritērijus, pēc kuriem tiek izvērtēta iesniedzēja atbilstība aizsargātā lietotāja statusam, kā arī finansētā pieslēguma ierīkošanas kārtība pieslēdzamajā objektā. Saskaņā ar šiem noteikumiem pieslēguma ierīkošana aizsargātā lietotāja mājoklim var tikt finansēta tikai vienu reizi. Tāpat arī Noteikumu Nr. 483 12.punktā noteikts, ka EM nodrošina aizsargātā lietotāja pieslēguma ierīkošanas finansēšanai piešķirto valsts budžeta līdzekļu izlietošanas uzraudzību, kā arī ir tiesīga pieprasīt no elektroenerģijas sadales sistēmas operatora un atbildīgajām iestādēm ar pieslēguma ierīkošanu saistīto informāciju. Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes 2018.gada 27.marta lēmums Nr.1/7 “Sistēmas pieslēguma noteikumi elektroenerģijas sistēmas dalībniekiem” paredz vienotus jauna elektroenerģijas sistēmās pieslēguma ierīkošanas vai esošā pieslēguma atļautās slodzes maiņas noteikumus un pieslēguma maksas aprēķināšanas metodiku pārvades un sadales sistēmas operatoriem un galalietotājiem. Noteikumi paredz, ka pieslēguma atļautās slodzes samazināšana ir bezmaksas pakalpojums, bet par pieslēguma atļautās slodzes palielināšanu jāmaksā sistēmas lietotājam. Šajā gadījumā pieslēguma maksu aprēķina kā par jaunu pieslēgumu, attiecināmās izmaksas piemērojot tikai par papildu pieprasīto slodzi, ņemot vērā kopējo atļauto slodzi attiecīgajam pieslēgumam

Attiecībā uz elektroenerģijas piegādes pārtraukšanu un atjaunošanu, Noteikumi nosaka, ka, ja kopš elektroapgādes pārtraukšanas nav pagājuši 6 mēneši, par elektroapgādes atjaunošanu sistēmas lietotājam jāsedz tikai pieslēguma atjaunošanas faktiskās izmaksas, savukārt, ja elektroapgāde objektā ir pārtraukta ilgāk par 6 mēnešiem, sistēmas operators izvērtēs elektrības pieslēguma atjaunošanas iespējas un sistēmas lietotājam būs jāsedz ar pieslēguma ierīkošanu saistītās faktiskās un attiecināmās izmaksas.

No 2015. gada 1. janvāra Latvijā pilnībā tika atvērta elektroenerģijas tirgus, un juridiskajām personām, kas elektrības tirgotāju varēja izvēlēties jau kopš 2007. gada, pievienojās mājsaimniecības. Tirgus apstākļi radīja iespēju elektrību tirgot savstarpēji konkurējošiem tirgotājiem, un iedzīvotāji savukārt guva iespēju izvēlēties tirgotāju un tirgotāja piedāvātos elektroenerģijas tarifu plānus vai produktu komplektus. Svarīgs priekšnoteikums jaunu AE ražotāju ienākšanai tirgū ir nacionālās enerģētikas infrastruktūras attīstība. Elektroenerģijas sadales tīklos pārskata periodā ievērojamu izmaiņu nav. Vienlaikus 2018. gadā atjaunoti 1884 km elektrolīniju, tajā skaitā 800 km vidējā sprieguma elektrolīniju (2017.gadā: 637 km), 897 km zemsprieguma elektrolīniju (2017.gadā: 799 km), kabeļu risinājumā 187 km (2015.gadā: 210 km), rekonstruētas un izbūvētas 816 transformatoru apakšstacijas (2017. gadā: 726 transformatoru apakšstacijas). Kopējais izbūvēto pieslēgumu skaits 2018.gadā bija 9445 (2017. gadā – 8907).

Pārvades sistēmā turpinājās 2010. gadā uzsākta Latvijas rietumu reģiona pārvades tīkla stiprināšanas (Kurzemes loks) projekta īstenošana.

Projekts „Kurzemes loks” sastāv no 3 etapiem:

- 330kV kabeļa izbūve Rīgā starp Imantu un TEC1, paaugstinot Rīgas energoapgādes drošumu un nodrošinot nepieciešamo infrastruktūru Kurzemes loka 330kV līniju pieslēgšanai apakšstacijai Imanta.
- 330kV līnijas izbūve Grobiņa (Liepāja)-Ventspils;
- 330kV līnijas izbūve Ventspils –Imanta (Rīga).

Pirmais etaps: 330 kV kabeļa izbūve starp apakšstaciju „Rīgas TEC-1” ar apakšstaciju „Imanta”, tika pabeigta 2013.gada 25.septembrī. Tas pastiprināja Rīgas elektroapgādes drošumu un stabilitāti, kā arī nodrošināja Latvijas centrālās daļas tīklu un ģenerācijas stabilāku pieslēgumu Kurzemes lokam. Ar šā posma realizāciju un pēc Kurzemes loka izbūves tiks likvidēta elektrisko

Latvijas Republikas Piektais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

savienojumu „šaurā vieta” starp Latvijas centru un Rietumiem, kas dažos gadījumos, nepietiekamās kapacitātes dēļ ierobežo elektroenerģijas apjoma tranzīta plūsmas.

Otrais etaps: 330 kV augstsprieguma elektropārvades līnija Grobiņa–Ventspils – ir ieslēgta zem sprieguma 2014.gada 1.jūlijā. Projekts bija uzsākts 2010.gadā un visi darbi tika noslēgti 2014. gada jūnijā. Otrā etapa kopējās izmaksas ir 63,8 miljoni eiro.

Trešais etaps noslēdz Kurzemes loka izbūvi ar posmu Ventspils – Tume – Imanta. Līdz ar to tika radīts pamats stabilam un drošam elektroapgādes posmam. 2014.gadā tika pabeigtas IVN un trases izpētes aktivitātes un 2014.gada novembrī Kurzemes loka posma „Ventspils-Tume-Imanta” izbūvei tika piešķirts Eiropas līdzfinansējums 45% apmērā no Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu (Connecting Europe Facility) līdzekļiem. „Ventspils-Tume-Imanta” posma realizācija tika uzsākta 2014.gada decembrī. 2015.gadā Kurzemes loka 3.etapam tika piešķirts nacionālo interešu objekta statuss. 2017.gada vasarā tika uzsākta trešā posma pirmo objektu izbūve. Kurzemes loka projekta trešais un noslēdzošais etaps tika pabeigts 2019.gada rudenī. Enerģētikas infrastruktūras projekta „Kurzemes loks” īstenošanas rezultātā paaugstināsies Kurzemes reģiona un Kurzemes novada pilsētu patērētāju elektroapgādes drošums, tiks nodrošināta infrastruktūra pieaugošajai elektriskajai slodzei Kurzemes reģionā, kā arī tiks nodrošināts jaunu elektroenerģijas lietotāju elektroietaišu pieslēgšanas potenciāls, kas dos iespēju pievienot jaunas vēja elektrostaciju jaudas sauszemē un jūrā, kas plānotas Kurzemes reģionā. Šī projekta īstenošana radīs pamatu vēja parku attīstībai Kurzemes piekrastē.

Tāpat arī Igaunijas – Latvijas trešā starpsavienojuma iekšējais tīkla pastiprinājums Latvijas teritorijā ar pārvades līniju Rīgas TEC-2 – Rīgas HES reģionālā mērogā spēlēs būtisku lomu caurlaides spējas palielinājumam Baltijas reģionā Ziemeļu – Dienvidu virzienā. Tīkla pastiprinājumam ir jābūt nodotam ekspluatācijā līdz 2020.gadam, kad plānots noslēgt trešā Igaunijas-Latvijas starpsavienojuma projektu, kas savukārt ir būtisks solis starpvalstu caurlaides spējas palielināšanai un pārslodžu likvidēšanai Latvijas – Igaunijas šķēsgriezumā un priekšnoteikums efektīvai pārrobežu elektroenerģijas tirdzniecībai un konkurētspējīgai elektroenerģijas tirgus attīstībai.

Būtiski uzsvērt arī Baltijas valstu elektrotīklu sinhronizācijas ar Eiropas tīklu projektu, kas ir viens no vērienīgākajiem energoinfrastruktūras projektiem ES, jo ar papildu elektrotīklu starpsavienojumu izbūvi uzlabo ES iekšējā enerģētikas tirgus funkcionēšanu un Enerģētikas savienības mērķu sasniegšanu. Sinhronizācijas projekta ietvaros Baltijas valstu energosistēmas uzsāks darbību sinhronā režīmā ar kontinentālās Eiropas tīklu, vienlaikus atvienojoties no IPS/UPS (Krievijas un Baltkrievijas energosistēma). Tas ir daļa no kopējā ES integrācijas procesa, kura īstenošana paredzēta līdz 2025.gadam. Projekta ietvaros plānota katras Baltijas valsts iekšējās infrastruktūras rekonstrukcija un izbūve, kā arī jūras līdzstrāvas kabeļa Lietuva-Polija izbūve. Eiropadomes 2019.gada 20.-21. jūnija sanāksmes ietvaros EK pārstāvis un Baltijas valstu un Polijas premjerministri parakstīja ceļa karti par sinhronizācijas projekta turpmāko ieviešanas gaitu no politiskā skatu punkta.

- 3. Sniegt informāciju par atbalsta shēmām un citiem līdzekļiem, kas ieviesti, lai veicinātu no atjaunojamajiem energoresursiem saražotas enerģijas izmantošanu, kā arī ziņot par izmaiņām izmantotajos līdzekļos attiecībā uz atjaunojamās enerģijas valsts rīcības plānā noteiktajiem līdzekļiem (*Direktīvas 2009/28/EK 22. panta 1. punkta b) apakšpunkts*).**

Akcīzes nodokļa atvieglojums biodegvielai

Saskaņā ar likumu „Par akcīzes nodokli” no 2006.gada biodegvielai un tās maisījumiem ar fosilo degvielu (B100, E85). Samazinātās akcīzes nodokļa likmes vienādi tiek piemērotas kā Latvijas Republikas Piektais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

iekšzemē saražotajai, tā arī no citām ES dalībvalstīm ievestajai biodegvielai un tās maisījumiem ar fosilo degvielu.

3.a tabula
Akcīzes nodokļa likmes degvielām Latvijā, EUR/1000 litriem

Degvielas veids:	2017	2018
Svinu nesaturošs benzīns	436	476
Svinu nesaturošais benzīns, kuram tiek pievienots bioetanolš 4,5-5% apjomā	436	476
Svinu nesaturošs benzīns, kuram tiek pievienots etilspirts 70-85% apjomā (E85)	131	142,8
Dīzeļdegviela	341	372
Dīzeļdegviela, kurai tiek pievienota biodīzeļdegviela 4,5-5% apjomā	341	372
Biodīzeļdegviela (B100)	0	0

Avots: Likums "Par akcīzes nodokli"

Biodegvielas obligātais piejaukums

Saskaņā ar MK noteikumiem Nr.332³⁰ līdz 2019.gada 31.decembrim Latvijā 95.markas benzīnu atļauts realizēt tikai tad, ja pievienotā bioetanolā saturs ir 4,5–5 tilpumprocenti no kopējā benzīna tilpuma. Savukārt dīzeļdegvielu bija atļauts realizēt:

- līdz 2018.gada 31.martam – tikai ar biodegvielas saturu vismaz 4,5 tilpumprocenti no kopējā galaprodukta daudzuma;

- no 2018.gada 1.aprīļa līdz 2019.gada 31.decembrim, ja dīzeļdegvielai ir pievienota kāda no šādām degvielām:

- biodīzeļdegviela, kas iegūta no rapšu sēklu eļļas, 4,5-7 tilpumprocentu apjomā no kopējā maisījuma tilpuma;
- parafinizēta dīzeļdegviela, kas iegūta no biomasas, vismaz 4,5 tilpumprocentu apjomā no kopējā maisījuma tilpuma.

Šīs degvielas obligātā piejaukuma prasības neattiecas uz:

- 98.markas benzīnu;
- benzīnu, kuru izmanto sacīkšu sporta automašīnu iekšdedzes dzinējos ar dzirksteles aizdedzi, ja sacīkšu sporta automašīna noteiktā kārtībā ir reģistrēta Ceļu satiksmes drošības direkcijā un transportlīdzekļa reģistrācijas apliecībā ir atzīme "sporta";
- benzīnu, kuru izmanto aviācijas transporta dzinējos;
- dīzeļdegvielu, kuru izmanto jūras transporta flotes kuģu dzinējos;
- dīzeļdegvielu, kuru izmanto aviācijas transporta dzinējos;
- arktiskos un bargos ziemas apstākļos izmantojamu dīzeļdegvielu, kuru realizē laikposmā no 1. novembra līdz 15. aprīlim.

Saskaņā ar grozījumiem MK noteikumos Nr.332³¹, sākot ar 2020.gada 1.janvāri dīzeļdegvielu atļauts realizēt tikai tad, ja tai ir pievienota biodegviela, kas atbilst normatīvajiem aktiem par biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo ilgtspējas kritērijiem, to ieviešanas mehānismu un uzraudzības un kontroles kārtību, ne mazāk kā 6,5 tilpumprocentu apjomā no kopējā maisījuma tilpuma. Benzīnu, kura pētnieciskais oktānskaitlis ir 95 vai lielāks, bet mazāks par 98 (95. markas benzīns), atļauts realizēt tikai tad, ja tam ir pievienots bioetanolš, kas atbilst normatīvajiem

³⁰ Ministru kabineta 2000.gada 26.septembra noteikumi Nr.332 "Noteikumi par benzīna un dīzeļdegvielas atbilstības novērtēšanu"

³¹ Ministru kabineta 2000.gada 26.septembra noteikumi Nr.332 "Noteikumi par benzīna un dīzeļdegvielas atbilstības novērtēšanu"

Latvijas Republikas Piektais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

aktiem par biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo ilgtspējas kritērijiem, to ieviešanas mehānismu un uzraudzības un kontroles kārtību, ne mazāk kā 9,5 tilpumprocentu apjomā no kopējā maisījuma tilpuma. Benzīnu, kura pētnieciskais oktānskaitlis ir 98 vai lielāks, bet mazāks par 100 (98. markas benzīns), atļauts realizēt tikai tad, ja tam ir pievienots bioetānols, kas atbilst normatīvajiem aktiem par biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo ilgtspējas kritērijiem, to ieviešanas mehānismu un uzraudzības un kontroles kārtību, ne vairāk kā 5 tilpumprocentu apjomā no kopējā maisījuma tilpuma.

Šīs degvielas obligātā piejaukuma prasības neattiecas uz:

- benzīnu, kuru izmanto sacīkšu sporta automašīnu iekšdedzes dzinējos ar dzirksteles aizdedzi, ja sacīkšu sporta automašīna noteiktā kārtībā ir reģistrēta Ceļu satiksmes drošības direkcijā un transportlīdzekļa reģistrācijas apliecībā ir atzīme “sporta”;
- benzīnu, kuru izmanto aviācijas transporta dzinējos;
- dīzeļdegvielu, kuru izmanto jūras transporta flotes kuģu dzinējos;
- dīzeļdegvielu, kuru izmanto aviācijas transporta dzinējos;
- arktiskos un bargos ziemas apstākļos izmantojamu dīzeļdegvielu, kuru realizē laikposmā no 1. novembra līdz 1. aprīlim.

Elektroenerģijas, kas ražota no AER, obligātais iepirkums

Atbalsts elektroenerģijas ražošanai no AER, kas Latvijā tiek īstenots obligātā elektroenerģijas iepirkuma veidā tiek īstenots kopš 2007. gada. Ražotājiem, kuri elektroenerģijas ražošanai izmanto AER, bija iespēja kvalificēties tiesību iegūšanai pārdot saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros par garantēto obligāto iepirkuma cenu (*feed-in tariff*). Obligātā iepirkuma ietvaros iepirktās elektroenerģijas cenas ir atkarīgas no izmantotā energoresursa veida, uzstādītās jaudas un stacijas nostrādāto stundu skaita. Ņemot vērā, ka elektroenerģijai konkrētajā ražošanas brīdī ir sava tirgus vērtība, kompensēta jeb subsidēta tiek starpība starp saražotās elektroenerģijas obligātā iepirkuma cenu un tirgus cenu. Tas nodrošina elektroenerģijas ražotājam konkrētu iepirkuma cenu neatkarīgi no tirgus cenas.

Visas obligātā elektroenerģijas iepirkuma izmaksas sedz galalietotāji un šo izmaksu iekasēšanu no elektroenerģijas galalietotājiem Latvijā īsteno elektroenerģijas tirgū darbojošās kapitālsabiedrības.

Obligātā iepirkuma tiesību piešķiršana esošā atbalsta mehānisma ietvaros jauniem ražotājiem ir pārtraukta un netiek plānota to atjaunošana.

3.b tabula

Vidējās no AER ražotas elektroenerģijas cenas par vienību (EUR/MWh) obligātā iepirkuma ietvaros (pirms subsidētās elektroenerģijas nodokļa nomaksas)

Elektrostaciju veids	2017.gads	2018.gads
<i>Hidroelektrostacijas</i>	172,09	147,64
<i>Vēja elektrostacijas</i>	107,39	105,79
<i>Biomases stacijas</i>	142,39	148,85
<i>Biogāzess stacijas</i>	172,85	174,42
<i>Vidēji:</i>	152,13	153,14

Avots: EM

Garantēta maksa par AER izmantojošā koģenerācijas elektrostacijā uzstādīto elektrisko jaudu

Latvijas Republikas Piektais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

MK noteikumi Nr.221³² nosaka arī kārtību, kādā komersanti var kvalificēties tiesību iegūšanai saņemt garantēto maksu par koģenerācijas stacijā, tai skaitā, kas izmanto AER, uzstādīto elektrisko jaudu, kā arī kārtību, kādā nosakāma maksa par koģenerācijas elektrostacijā uzstādīto elektrisko jaudu atkarībā no ražošanas tehnoloģijas, izmantojamā kurināmā un koģenerācijas elektrostācijas uzstādītās elektriskās jaudas, kā arī kārtība, kādā šī maksa veicama.

Tiesības saņemt garantēto maksu par koģenerācijas stacijā, kas izmanto AER, uzstādīto elektrisko jaudu ir tikai vienam komersantam – SIA „Fortum Jelgava”, kuras biomasas koģenerācijas stacija ar uzstādīto elektrisko jaudu 23 MW 2013.gada 24. septembrī tika nodota ekspluatācijā. Gan 2017.gadā, gan 2018.gadā garantētās maksas par elektrostacijā uzstādīto elektrisko jaudu ietvaros saņēma elektrostacija saņēma 5 162 556,96 EUR/gadā (pirms subsidētās elektroenerģijas nodokļa nomaksas, kas bija spēkā līdz 2017.gada 31.decembrim).

Tiesību saņemt garantēto maksu par koģenerācijas stacijā uzstādīto elektrisko jaudu piešķiršana esošā atbalsta mehānisma ietvaros jauniem ražotājiem ir pārtraukta un netiek plānota to atjaunošana.

Subsidētās elektroenerģijas nodokļa atvieglojums no AER ražotai elektroenerģijai

Lai ierobežotu straujo AER un koģenerācijas atbalsta mehānisma izmaksu pieaugumu, kas būtu jākompensē elektroenerģijas lietotājiem, Saeima 2013.gada 6.novembrī pieņēma Subsidētās elektroenerģijas nodokļa likumu (turpmāk – SEN likums), kas stājās spēkā 2014.gada 1.janvārī un ko piemēroja līdz 2017.gada 31.decembrim.

Minētais likums tika ieviests kā viens no kompleksu pasākumu pakotnes tālākas elektroenerģijas cenas pieauguma novēršanai³³. SEN likums nosaka subsidētās elektroenerģijas nodokļa (turpmāk – SEN) objektu, nodokļa maksātājus, nodokļa likmi, subsidētās elektroenerģijas ražotāju reģistra izveidošanas un uzturēšanas kārtību, nodokļa aprēķināšanas, maksāšanas un administrēšanas kārtību, kā arī atbildību par SEN likuma pārkāpumiem.

SEN tika piemērots ieņēmumiem par pārdoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros, kā arī ieņēmumiem no garantētās maksas par stacijā uzstādīto elektrisko jaudu.

SEN bija noteiktas trīs dažādas likmes:

- ✓ 15% fosilos energoresursus izmantojošām koģenerācijas stacijām;
- ✓ 10% AER izmantojošām stacijām;
- ✓ 5% stacijām, kas atbilst zemāk minētajiem nosacījumiem:

1) augstas efektivitātes dabasgāzes koģenerācijas stacijas ar elektrisko jaudu līdz 4 MW vai arī stacijas, kas izmanto AER bez jaudas ierobežojuma, kuras nodrošina ar siltumenerģiju centralizētās siltumapgādes sistēmas;

2) augstas efektivitātes koģenerācijas stacijas ar elektrisko jaudu līdz 4 MW, kas vismaz 30% elektroenerģijas ražošanas nodrošina ar dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem vai to atvasinājumiem un, kas vismaz 70% no izejvielām nodrošina pats vai iegādājas no ražotāja, kam pieder vairāk nekā 50% no nodokļa maksātāja pamatkapitāla, turklāt saražotā siltumenerģija tiek izmantota savas produkcijas ražošanā;

3) augstas efektivitātes koksnes biomasas koģenerācijas stacijas ar elektrisko jaudu līdz 4 MW un vismaz 70% no koģenerācijas procesā iegūtās siltumenerģijas izmanto savas produkcijas ražošanā;

³² Ministru kabineta 2012.gada 28.augusta noteikumi Nr.604 “Grozījumi Ministru kabineta 2009.gada 10.marta noteikumos Nr.221 ”Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu un cenu noteikšanu, ražojot elektroenerģiju koģenerācijā” ”

³³ Informatīvais ziņojums "Komplekss risinājums elektroenerģijas tirgus problemātikai" izskatīts Ministru kabinetā 2013. gada 13. augustā.

Latvijas Republikas Piektais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

4) augstas efektivitātes dabasgāzes koģenerācijas stacijas ar elektrisko jaudu līdz 4 MW vai bez uzstādītās elektriskās jaudas ierobežojuma AER koģenerācijas stacijās, kas vismaz 70% no saražotās siltumenerģijas izmanto augu veģetācijas procesa nodrošināšanai segtajās platībās, kuru kopējā platība ir ne mazāka kā 5000 m².

SEN likmes atvieglojums AER izmantojošām stacijām veicināja konkurētspējīgu elektroenerģijas ražošanu no AER.

Valsts atbalsta notifikācija

Latvijā ieviestie atbalsta pasākumi ir vērtēti valsts atbalsta kontekstā. Tika secināts, ka atbalsts elektroenerģijas ražotājiem, kas īstenots obligātā elektroenerģijas iepirkuma vai garantētas maksas par uzstādīto jaudu veidā, atbilst valsts atbalsta pazīmēm valsts atbalstu regulējošo Eiropas Savienības tiesību aktu izpratnē, un līdz ar to ir saskaņojams ar Eiropas Komisiju, ievērojot Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. pantu, kā arī Eiropas Kopienas pamatnostādņēm par valsts atbalstu vides aizsardzībai (2008/C 82/01), kuras bija piemērojamas līdz 2014. gada 31. decembrim.

2013. gada 17. decembrī tika uzsākts pirms-paziņojuma process ar Eiropas Komisiju valsts atbalsta lietas SA.37970 (2013/PN) – *Atbalsts enerģijas ražotājiem* ietvaros. 2015. gada 22. septembrī tika uzsākts paziņojuma process valsts atbalsta lietas SA.43140 (2015/NN) - *Atbalsts elektroenerģijas ražotājiem* ietvaros. Valsts atbalsta lietas ietvaros ir aprakstīts arī SEN piemērošanas mehānisms.

Eiropas Komisija 2017. gada 24. aprīlī pieņēma lēmumu valsts atbalsta lietā “Atbalsts elektroenerģijas ražotājiem”, secinot, ka Latvijā esošā atbalsta shēma elektroenerģijas obligātā iepirkuma un garantētās maksas par uzstādīto jaudu veidā atbilst Eiropas Savienības iekšējā tirgus prasībām.

3.1. Sniegt informāciju par to, kā atbalstāmo elektroenerģiju piešķir enerģijas galapatērētājiem, piemērojot Direktīvas 2003/54/EK 3. panta 6. punktu (*Direktīvas 2009/28/EK 22. panta 1. punkta b) apakšpunkts*).

Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 13. jūlija Direktīvas 2009/72/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/54/EK atcelšanu 3. panta 9. punktu dalībvalstis nodrošina to, ka elektroenerģijas piegādātāji tiešajiem lietotājiem paredzētajos rēķinos vai kopā ar tiem un reklāmas materiālos precizē šādu informāciju:

- a) katra enerģijas avota daļu kopējā enerģijas avotu apjomā, ko attiecīgais piegādātājs izmantojis iepriekšējā gadā, saskaņotā un valsts līmenī skaidri salīdzināmā veidā;
- b) vismaz norādi uz esošiem informācijas avotiem, piemēram, interneta vietnēm, kur ir publiski pieejama informācija par ietekmi uz vidi, vismaz attiecībā uz CO₂ emisijām un radioaktīvajiem atkritumiem, ko radījusi attiecīgā piegādātāja elektroenerģijas ražošana no tam pieejamā kopējā enerģijas avotu apjoma iepriekšējā gadā;
- c) informāciju par viņu tiesībām attiecībā uz domstarpību izšķiršanas līdzekļiem, kas ir viņu rīcībā domstarpību gadījumā.

Attiecībā uz a) un b) apakšpunktu saistībā ar elektroenerģiju, kas iegūta apmaiņas ceļā vai importēta no uzņēmuma ārpus Kopienas, var izmantot kopējo apjomu, kas nodrošināts apmaiņas ceļā vai piegādāts no minētā uzņēmuma ārpus Kopienas.

Latvijas Republikas Piektais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

Regulatīvā iestāde vai jebkura cita kompetenta valsts iestāde veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka informācija, ko piegādātāji sniedz saviem lietotājiem saskaņā ar šo pantu, ir uzticama un tiek sniegta valsts līmenī skaidri salīdzināmā veidā.

Ar Regulatora padomes 2017.gada 9.marta lēmumu Nr.1/6 apstiprināti "Noteikumi par informāciju elektroenerģijas un dabasgāzes galalietotājiem", kas izdoti saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likuma 32. panta ceturto daļu un Enerģētikas likuma 107. panta sesto daļu. Šie noteikumi nosaka informāciju un tās apjomu, kuru elektroenerģijas tirgotājs, dabasgāzes tirgotājs, t.sk. dabasgāzes sadales sistēmas operators nodrošina elektroenerģijas vai dabasgāzes galalietotājam izsniedzamajos rēķinos un informatīvajos materiālos. Vienlaikus šie noteikumi nosaka galalietotāju tiesības attiecībā uz domstarpību izšķiršanas līdzekļiem, kā arī piegādātās elektroenerģijas izcelsmi. "Noteikumi par informāciju elektroenerģijas un dabasgāzes galalietotājiem" nosaka, ka elektroenerģijas tirgotājs vismaz vienu reizi gadā, ne vēlāk kā līdz 1. aprīlim, nodrošina galalietotājam iespēju iepazīties ar informatīvu materiālu, kurā ietver ziņas par iepriekšējā kalendārajā gadā piegādātās elektroenerģijas izcelsmi, norādot:

- no elektroenerģijas ražotājiem Latvijā iepirktais elektroenerģijas īpatsvaru kopējā galalietotājam piegādātajā elektroenerģijas apjomā;
- no citiem tirgotājiem Latvijā iepirktais elektroenerģijas īpatsvaru kopējā galalietotājiem piegādātajā elektroenerģijas apjomā;
- elektroenerģijas biržā iepirktais elektroenerģijas īpatsvaru kopējā galalietotājiem piegādātajā elektroenerģijas apjomā;
- no katra atjaunojamo energoresursu veida (hidroenerģijas, biogāzes, biomasas, vēja enerģijas, saules enerģijas vai cita atjaunojamo energoresursu veida) saražotās elektroenerģijas īpatsvaru kopējā galalietotājiem piegādātajā elektroenerģijas apjomā, ja šādu informāciju elektroenerģijas tirgotājam ir iespējams iegūt;
- no katra fosilā kurināmā veida (dabasgāzes, ogleņi, degakmens vai cita fosilā kurināmā veida) saražotās elektroenerģijas īpatsvaru kopējā galalietotājiem piegādātajā elektroenerģijas apjomā, ja šādu informāciju elektroenerģijas tirgotājam ir iespējams iegūt.

Tāpat arī vismaz reizi gadā, ne vēlāk kā līdz 1. aprīlim, dabasgāzes tirgotājs un dabasgāzes publiskais tirgotājs nodrošina iespēju galalietotājam iepazīties ar informatīvu materiālu, kurā ietver ziņas par iepriekšējā kalendārajā gadā piegādātās dabasgāzes izcelsmi, norādot:

- galalietotājiem piegādātās dabasgāzes izcelsmes valsti, tajā skaitā sašķidrinātas dabasgāzes izcelsmes valsti, ja šādu informāciju dabasgāzes tirgotājam un dabasgāzes publiskajam tirgotājam ir iespējams iegūt;
- dabasgāzes, tajā skaitā biometāna, avotus Latvijā, ja šādu informāciju dabasgāzes tirgotājam un dabasgāzes publiskajam tirgotājam ir iespējams iegūt.

Vismaz vienu reizi gadā, ne vēlāk kā līdz 1. aprīlim, elektroenerģijas tirgotājs nodrošina iespēju galalietotājam iepazīties ar informatīvu materiālu, kurā norāda, kur ir publiski pieejama informācija par galalietotājiem piegādātās elektroenerģijas ražošanas ietekmi uz vidi iepriekšējā kalendārajā gadā, vismaz attiecībā uz oglekļa dioksīda emisijām un radioaktīvajiem atkritumiem, ja šādu informāciju elektroenerģijas tirgotājam ir iespējams iegūt.

4. Attiecīgā gadījumā sniegt informāciju par to, kā ir veidotas atbalsta shēmu struktūras, lai ņemtu vērā atjaunojamo energoresursu lietojumus, kuri sniedz papildu ieguvumus, bet kuriem var būt arī augstākas izmaksas, tostarp attiecībā uz biodeģijām, kas ražotas no atkritumiem, atlikumiem, nepārtikas celulozes izejvielām un lignocelulozes izejvielām (*Direktīvas 2009/28/EK 22. panta 1. punkta c) apakšpunkts*).

Latvijas Republikas Piektais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

Nav attiecināms.

5. Sniegt informāciju par to, kā darbojas izcelsmes apliecinājumu sistēma attiecībā uz elektroenerģiju, apsildei un dzesēšanai izmantojamo enerģiju no atjaunojamajiem energoresursiem, un par veiktajiem pasākumiem, lai nodrošinātu sistēmas ticamību un tās aizsardzību pret krāpšanu (*Direktīvas 2009/28/EK 22. panta 1. punkta d) apakšpunkts*)

Atbilstoši Elektroenerģijas tirgus likuma 29.² pantam elektroenerģijas ražotāji, kuri elektroenerģijas ražošanai izmanto AER, var MK noteiktajā kārtībā par saražotās elektroenerģijas daudzumu, kas izteikts megavatstundās (MWh), saņemt izcelsmes apliecinājumu.

MK 2011. gada 22. novembra noteikumu Nr.900 "Noteikumi par izcelsmes apliecinājuma saņemšanu elektroenerģijai, kas ražota, izmantojot atjaunojamus energoresursus" (turpmāk – MK noteikumi Nr.900) 2. punkts nosaka, ka elektroenerģijas izcelsmes apliecinājumu var saņemt ražotājs, kura īpašumā vai lietojumā ir elektrostacija, kas elektroenerģiju ražo, izmantojot AER.

MK noteikumu Nr.900 1. punkts nosaka:

(1) kārtību, kādā elektroenerģijas ražotājs, kurš elektroenerģijas ražošanai izmanto atjaunojamus energoresursus, par saražotās elektroenerģijas daudzumu, kas izteikts megavatstundās (MWh), var saņemt izcelsmes apliecinājumu;

(2) kārtību, kādā ražotājs, kas elektroenerģijas ražošanai izmanto AER, var saņemt saražotās elektroenerģijas izcelsmes apliecinājumu;

(3) izcelsmes apliecinājumā ietveramo informāciju, kā arī pilnvaroto institūciju, kas izsniedz izcelsmes apliecinājumus. Atbilstoši MK noteikumu Nr.900 2.punktam 1.1., 1.2. un 1.3. apakšpunktā³⁴ minēto saražotās elektroenerģijas izcelsmes apliecinājumu var saņemt ražotājs, kura īpašumā vai lietojumā ir elektrostacija, kas elektroenerģiju ražo, izmantojot AER. Ražotājs var saņemt vienu vai vairākus izcelsmes apliecinājumus. Savukārt MK noteikumu Nr.900 3.punkts³⁵ nosaka, ka EM MK noteikumu nr.900 2.punktā minēto izcelsmes apliecinājumu izsniedz un uzskaita elektroniski. MK noteikumu Nr.900 4.punktā³⁶ minēts, ka, lai saņemtu izcelsmes apliecinājumu, ražotājs papīra formā vai elektroniska dokumenta veidā iesniedz EM iesniegumu izcelsmes apliecinājuma saņemšanai (MK noteikumu Nr.900

³⁴ MK noteikumi Nr. 900, 1.1., 1.2., 1.3., apakšpunkts:

„1. Noteikumi nosaka:

1.1. kārtību, kādā elektroenerģijas ražotājs (turpmāk – ražotājs), kurš elektroenerģijas ražošanai izmanto atjaunojamus energoresursus, par saražotās elektroenerģijas daudzumu, kas izteikts megavatstundās (MWh), var saņemt izcelsmes apliecinājumu;

1.2. kārtību, kādā ražotājs, kas elektroenerģijas ražošanai izmanto atjaunojamus energoresursus, var saņemt saražotās elektroenerģijas izcelsmes apliecinājumu;

1.3. kārtību, kādā ražotājs, kas elektroenerģijas ražošanai izmanto biomasu vai biogāzi, var saņemt saražotās elektroenerģijas izcelsmes apliecinājumu;”

³⁵ MK noteikumi Nr 900, 3.punkts:

„3. EM šo noteikumu 2.punktā minēto izcelsmes apliecinājumu izsniedz un uzskaita elektroniski.”

³⁶ MK noteikumi Nr 900, 4.punkts:

„4. Lai saņemtu izcelsmes apliecinājumu, ražotājs papīra formā vai elektroniska dokumenta veidā iesniedz ministrijā iesniegumu izcelsmes apliecinājuma saņemšanai (pielikums) (turpmāk – iesniegums). Iesnieguma 7.punktā minētos datus apliecina tās sistēmas operators, kura elektrotīkliem elektrostacija ir pieslēgta.”

pielikums), turklāt minētos datus apliecina sistēmas operators, kura elektrotīkliem elektrostacija ir pieslēgta.

Atbilstoši MK noteikumu Nr.900 7.punktam³⁷ un MK noteikumu Nr.900 pielikumam, EM, izvērtējot ražotāja sniegto informāciju, tai skaitā informāciju par elektroenerģijas tirgus dalībniekiem pārdotās elektroenerģijas apjomu, pieņem lēmumu par izcelsmes apliecinājuma izsniegšanu ražotājam, lai ražotājam būtu iespējams nodot nepieciešamo daudzumu izcelsmes apliecinājumu elektroenerģijas tirgotājiem, ņemot vērā pieprasījumu.

Pēc komersantu pieprasījuma EM par 2017.gadu ir izsniegusi 27 izcelsmes apliecinājumus (par kopējo apjomu 2436,88 GWh) elektroenerģijai, kas saražota no AER. Par 2018.gadu EM ir izsniegusi 9 izcelsmes apliecinājumus (par kopējo apjomu 2026,22 GWh) elektroenerģijai, kas saražota no AER.

Lai gan Direktīva 2009/28/EK ir atstājusi dalībvalstīm rīcības brīvību pašām noteikt to, kā izcelsmes apliecinājumus izmantot, ievērojot patērētāju informēšanas pienākumu, vēršam uzmanību, ka Latvijā izcelsmes apliecinājumu vienīgais mērķis ir Direktīvas 2009/28/EK minētais - pierādīt elektroenerģijas lietotājiem, ka noteikta daļa to patērētās elektroenerģijas vai tās daudzums ir saražots no AER. Atbilstoši Direktīvas 2009/28/EK), preambulas 52.punktā un 15.pantā noteiktajam saskaņā ar Direktīvu 2009/28/EK izdotu izcelsmes apliecinājumu vienīgā funkcija ir pierādīt tiešajiem patērētājiem, ka dotā elektroenerģijas daļa vai daudzums ir ražots no AER. Latvijā Direktīvas 2009/28/EK 15.panta minimālās prasības ir ieviestas ar MK noteikumiem Nr.900, nenosakot papildu kritērijus izcelsmes apliecinājumu pielietojamībai, tai skaitā, neregulējot izcelsmes apliecinājumu tirdzniecību.

2017.gada 21.februārī stājās spēkā Ministru kabineta noteikumi Nr.68 "Elektroenerģijas izcelsmes apliecinājumu saņemšanas kārtība", kas iekļauj MK noteikumos Nr.900 ietvertos nosacījumus par izcelsmes apliecinājumu izsniegšanu enerģijai, kas ražota no AER, kā arī MK noteikumos Nr.221 ietvertos attiecībā uz izcelsmes apliecinājumu izsniegšanu enerģijai, kas ražota augstas efektivitātes koģenerācijā.

2016.gadā tika uzsākts darbs pie tā, lai izcelsmes apliecinājumu izsniegšanu nodotu pārvades sistēmas operatoram un Latvija varētu pievienoties Eiropas enerģijas izcelsmes apliecinājumu sistēmai. Plānots, ka 2020.gadā stāsties spēkā grozījumi Elektroenerģijas tirgus likumā, saskaņā ar ko pārvades sistēmas operatoram ar 2020.gada 1.decembri būs jānodrošina izcelsmes apliecinājumu sistēmas darbība atbilstoši Eiropas enerģijas izcelsmes apliecinājumu sistēmai.

6. Izklāstīt iepriekšējo divu gadu tendences biomasas resursu pieejamībā un izmantošanā enerģijas nolūkos (*Direktīvas 2009/28/EK 22. panta 1. punkta b) apakšpunkts*).

4. tabula.

Biomasas piedāvājums enerģijas nolūkos

	Iekšzemes izejvielu apjoms(*)		Primārā enerģija iekšzemes izejvielās (tūkst. t naftas ekv.)		Importēto izejvielu apjoms(*)		Primārā enerģija importēto izejvielu apjomā (tūkst. t naftas ekv.)		Eksportēto izejvielu apjoms(*)		Primārā enerģija eksportēto izejvielu apjomā (tūkst. t naftas ekv.)	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
<i>Biomasas piedāvājums siltumapgādei un elektroenerģijai:</i>												

³⁷ MK noteikumi Nr 900, 7.punkts:

„7.Ja iesniegums satur visu nepieciešamo informāciju un ražotājs atbilst šo noteikumu prasībām, ministrija pieņem lēmumu izsniegt ražotājam izcelsmes apliecinājumu, attiecīgo lēmumu paziņo ražotājam un izsniedz tam izcelsmes apliecinājumu. Izcelsmes apliecinājumā norāda visu šo noteikumu pielikuma sadaļā "Informācija par elektrostaciju, kura elektroenerģijas ražošanai izmanto atjaunojamus energoresursus" minēto informāciju.”

Latvijas Republikas Piektais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

1. Malka, tūkst. cieš.m3	3052	3728	561	686	21	66	4	12	108	149	20	27
2. Koksnes briketes, tūkst. t	61	55	24	22	18	18	7	7	36	22	15	9
3. Koksnes granulas, tūkst. t	1466	1736	614	727	187	239	78	100	1606	1764	674	739
4. Koksnes atlikumi, tūkst. ber.m3	2720	4291	175	276	161	195	10	13	92	85	6	6
5. Kurināmās šķeldas, tūkst. ber.m3	8456	9368	658	730	308	562	24	44	1805	1735	140	135
6. Salmi, cita biomasa, tūkst. t	16	14	6	5	-	10	-	3	-	-	-	-
7. Atkritumu poligonu gāze, milj. m3	17	17	9	8	-	-	-	-	-	-	-	-
8. Notekūdeņu dūņu gāze, milj. m3	5	4	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
9. Cita biogāze, milj. m3	182	170	83	78	-	-	-	-	-	-	-	-
Biomasa piedāvājums transportam:												
6. Bioetanol, tūkst. t	9	8	6	5	10	11	6	7	7	6	4	4
7. Biodīzeļdegviela, tūkst. t	53	88	47	79	5	21	4	19	59	82	52	73

* Mērvienības atbilstoši biomasas veidam

Avots: CSP

2017. un 2018. gadā biodegvielu ražošanai tika izmantoti graudaugi, rapsis un rapšu eļļa.

4.a tabula.

Iekšzemes lauksaimniecības zemes izmantošana enerģijas kultūru audzēšanai (ha)

Zemes izmantojums	Platība (ha)	
	2017	2018
1. Zeme, ko aizņem parastie laukaugi (kvieši, cukurbietes utt.) un eļļas augi (rapši, saulespuķes utt.) (norādīt galvenos veidus)	623000*	565500*
2. Zeme, ko aizņem koki ar īsu cirtes apriti (vītoli, papeles) (norādīt galvenos veidus)	n/a	n/a
3. Zeme, ko aizņem citi enerģētiskie kultūraugi, piemēram, stiebrzāles (miežabrālis, klūdziņu prosa, miskantes), sorgo (norādīt galvenos veidus)	n/a	n/a

*kvieši, rapši un rudzi

Avots: CSP

Lauksaimnieki, katru gadu piesakoties vienotajam platību maksājumiem, sniedz datus par kultūraugiem un zemes izmantošanas veidu. Zemāk tabulā ir apkopoti dati par zemes izmantojumu un kultūraugiem, kurus lauksaimnieki izmanto biogāzes ražošanai.

Vienotajam platību maksājumam deklarētā platība (ha)

Zemes izmantojums	Vienotajam platību maksājumam deklarētā platība (ha)	
	2017	2018
1. Zeme, ko aizņem parastie laukaugi (kukurūza biogāzes ieguvei)	5297,85	4333,74
2. Zeme, ko aizņem koki ar īsu cirtes apriti (apse, kārkli, baltalksnis)	810,11	700,35
3. Zeme, ko aizņem citi enerģētiskie kultūraugi (miežabrālis, klūdziņu prosa)	258,46	252,16

Avots: Lauku atbalsta dienests

Kultūrauga izmantojums biogāzei (ha)

Latvijas Republikas Piektais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

Kultūraugs	Kultūrauga izmantojums biogāzei (ha)	
	2017	2018
Kvieši, ziemas	58,12	10,75
Kvieši, vasaras	23,41	n/a
Rapsis, vasaras	n/a	92,22
Rudzi	63,18	n/a
Mieži, vasaras	10,8	n/a
Auzas	0,3	n/a
Ilggadīgie zālāji	223,34	117,08
Citūr neminētas stiebrzāles	80,79	73,63
Aramzemē sētu stiebrzāļu vai lopbarības zālaugu maisījums	398,71	177,83
Lucerna	116,57	50,69
Austrumu galega	33,48	33,78
Kukurūza biogāzes ieguvei	4895,09	4134,83
Citūr neminēta kukurūza	-	18,03
Kopā	5903,79	4708,84

Avots: Lauku atbalsta dienests

7. Sniegt informāciju par dalībvalstī iepriekšējos divos gados notikušajām izejvielu cenu un zemes izmantošanas izmaiņām, kuras saistītas ar palielinātu biomasas un citu no atjaunojamajiem energoresursiem saražoto enerģijas veidu izmantošanu. Ja iespējams, norādīt atsauces uz atbilstošiem dokumentiem, kas apliecina šīs ietekmes attiecīgajā valstī (*Direktīvas 2009/28/EK 22. panta 1. punkta h) apakšpunkts*).

Pēdējo gadu laikā Latvija ir graudu un enerģētisko kultūraugu neto eksportētāja, un pašnodrošinājuma līmenis ir augsts. Tomēr, palielinoties enerģētisko kultūraugu ražošanas apjomiem, pārējo graudaugu ražošanas apjomi var samazināties.

Izejvielu cenu izmaiņas 2017. un 2018. gadā sniegtas 4.b tabulā.

4.b tabula
Augkopības produkcijas indeksi (salīdzināmajās cenās)

	2017	2018
	% pret iepriekšējo gadu	% pret iepriekšējo gadu
Graudi	108,56	115,96

Avots: CSP

Salīdzinot 2018. ar 2017. gadu, novērojams graudaugu cenu palielinājums.

Meža platība Latvijā (neieskaitot purvus, lauces, pārplūstošus klajumus un zemi zem infrastruktūras objektiem) aizņem 3285 tūkst. ha, kas kopš 2009. gada ir palielinājies par 1,6%. Tai skaitā pieaugusi mežaudžu platība lauksaimniecības zemēs no 144 tūkst. ha 2009. gadā līdz 176 tūkst. ha 2018. gadā.

8. Sniegt ziņas par to biodegvielu attīstību un īpatsvaru, kuras ražotas no atkritumiem, atlikumiem, nepārtikas celulozes materiāla un lignocelulozes materiāla (*Direktīvas 2009/28/EK 22. panta 1. punkta i) apakšpunkts*)

5. tabula.
Biodegvielas attīstības posmā

Sniegt ziņas par biodegvielu kopējo apjomu, kas ražotas no Direktīvas 2009/28/EK IX pielikumā uzskaitītajām izejvielām (tūkst. t naftas ekv.)

<i>Direktīvas 2009/28/EK IX pielikuma A daļā uzskaitītās izejvielas</i>	2017	2018
<i>a) aļģes, ja tās audzētas uz zemes dīķos vai fotobioreaktoros</i>	n/a	n/a
<i>b) jauktu sadzīves atkritumu biomasas frakcija, bet tas neattiecas uz dalītiem sadzīves atkritumiem, attiecībā uz kuriem jāievēro Direktīvas 2008/98/EK 11. panta 2. punkta a) apakšpunktā paredzētie pārstrādes mērķrādītāji</i>	n/a	n/a

Latvijas Republikas Piektais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

c) <i>bioloģiski atkritumi, kas definēti Direktīvas 2008/98/EK 3. panta 4. punktā un kuru izcelsme ir privātas mājsaimniecības, uz kurām attiecas dalīta savākšana, kas definēta minētās direktīvas 3. panta 11. punktā</i>	n/a	n/a
d) <i>rūpniecības atkritumu biomasas frakcija, ko nevar izmantot pārtikas vai barības ķēdē, tostarp materiāli no mazumtirdzniecības un vairumtirdzniecības un lauksaimniecības pārtikas ražošanas, un zvejniecības un akvakultūras nozares, izņemot izejvielas, kas uzskaitītas šā pielikuma B daļā</i>	n/a	n/a
e) <i>salmi</i>	n/a	n/a
f) <i>kūstmēsli un notekūdeņu dūņas</i>	n/a	n/a
g) <i>palmu eļļas ražošanas šķidrās atliekas un tukši palmu augļu ķekari</i>	n/a	n/a
h) <i>taleļas darva</i>	n/a	n/a
i) <i>neattīrīts glicerīns</i>	n/a	n/a
j) <i>cukurniedru rauši</i>	n/a	n/a
k) <i>vīnogu čagas un vīna nogulsnes</i>	n/a	n/a
l) <i>riekstu čaumalas</i>	n/a	n/a
m) <i>sēnālas</i>	n/a	n/a
n) <i>kaceni, kas attīrīti no kukurūzas graudiem</i>	n/a	n/a
o) <i>mežsaimniecības un uz mežsaimniecību balsītu nozaru atkritumu un atlikumu biomasas frakcija, t. i., mizas, zari, pirms tirgū laišanas veiktas starpcirtes produkti, lapas, skuju, koku galotnes, zāģskaidas, ēveļskaidas, melnais atsārms, brūnais atsārms, šķiedru nogulsnes, lignīns un taleļa</i>	n/a	n/a
p) <i>cits nepārtikas celulozes materiāls, kā definēts 2. panta otrās daļas s) apakšpunktā</i>	n/a	n/a
q) <i>cits lignocelulozes materiāls, kā definēts 2. panta otrās daļas r) apakšpunktā, izņemot zāģbaļķus un finierklučus</i>	n/a	n/a
Direktīvas 2009/28/EK IX pielikuma B daļā uzskaitītās izejvielas	2017	2018
a) <i>lietota cepamā eļļa</i>	n/a	n/a
b) <i>dzīvnieku tauki, ko klasificē 1. un 2. kategorijā saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1069/2009</i>	n/a	n/a

Resursu novērtējums

Sniegt resursu novērtējumu par Direktīvas 2009/28/EK IX pielikumā uzskaitītajām izejvielām, koncentrējoties uz ilgtspējības aspektiem, kas saistīti ar ietekmi no tā, ka biodegvielas ražošanai tiek aizstāti pārtikas un barības produkti, pienācīgi ņemot vērā Direktīvā 2008/98/EK izstrādāto atkritumu apsaimniekošanas hierarhijas principus un biomasas kaskādes principu, ņemot vērā reģionālos un vietējos ekonomikas un tehnoloģiju apstākļus, vajadzīgā oglekļa uzkrājuma uzturēšanu augsnē un augsnes un ekosistēmu kvalitāti.

Pašlaik Latvijā netiek ražotas un izmantotas otrās paaudzes biodegvielas, kas ražotas no atkritumiem, atlikumiem, nepārtikas celulozes izejvielām un lignocelulozes izejvielām.

Latvijā pārskata periodā nav veikti pētījumi, lai veiktu novērtējumu par Direktīvas 2009/28/EK IX pielikumā uzskaitītajām izejvielām.

9. Sniegt informāciju par aplēsto biodegvielas un bioloģisko šķidro kurināmo ražošanas ietekmi uz bioloģisko daudzveidību, ūdens resursiem, ūdens kvalitāti un augsnes kvalitāti dalībvalstī iepriekšējos divos gados. Sniegt informāciju, kā šīs ietekmes ir vērtētas, atsaucoties uz atbilstošiem dokumentiem, kas apliecina šīs ietekmes attiecīgajā valstī (*Direktīvas 2009/28/EK 22. panta 1. punkta j) apakšpunkts*).

Latvijā pārskata periodā nav veikti pētījumi, lai novērtētu biodegvielas un bioloģisko šķidro kurināmo ražošanas ietekmi uz bioloģisko daudzveidību, ūdens resursiem, ūdens kvalitāti un augsnes kvalitāti.

Latvijā biodegvielu ražošanai pārsvarā izmanto graudus un rapsi. Bioetanol, tradicionāli tiek ražots no kviešiem, rudziem un tritikāles, bet biodīzeļdegviela no rapša sēklām un rapšu sēklu eļļas.

Saskaņā ar Latvijas Biodegvielu un bioenerģijas (turpmāk – LBBA) sniegto informāciju (sk. 5a. tabulu) 2018.gadā biodīzeļdegvielas ražošanai iepirktais rapša sēklu apjoms ir pieaudzis par 38%, salīdzinot ar 2017.gadu, savukārt iepirktais rapša eļļas apjoms šajā periodā ir palielinājies par 137%. 2018.gadā biodīzeļdegvielas ražošanai 70% rapša sēklu un 25% rapša eļļas tika iepirkta Latvijā.

5a. tabula.

Latvijas Republikas Piektais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

Latvijas biodegvielu ražotāju iepirktais izejvielu daudzums biodegvielu ražošanai, tūkst. t

Gads	Rapša sēklas*				Rapša eļļa*			
	ES	Ārpus ES	Kopā	Latvijā	ES	Ārpus ES	Kopā	Latvijā
2017	64,729	9,412	74,141	50,032	8,270	14,014	22,284	3,990
2018	85,012	17,521	102,533	71,294	19,285	33,511	52,796	13,176

*Attiecīgajā gadā iepirkti apjomi noliktavā

Avots: LBBA

Saskaņā ar CSP datiem par biodegvielu ražošanu (sk. 5b. tabulā) secināms, ka biodīzeļdegvielu ražošanas apjoms pārskata periodā ir palielinājies. Savukārt bioetanola ražošanas apjoms pārskata periodā nav būtiski mainījies, tomēr ir pieaudzis, salīdzinot ar iepriekšējo pārskata periodu (2015. gadā – 3 tūkst. t. un 2016. gadā – 5 tūkst. t)).

5b. tabula.

Biodīzeļdegvielas un bioetanola ražošana Latvijā, tūkst. t

Biodegviela	2017	2018
Bioetanol	9	8
Biodīzeļdegviela	53	88

Avots: CSP

Saskaņā ar CSP informāciju par lauksaimniecības kultūru sējumu platībām (sk. 5c. tabulā), sējumu kopplatība 2018. gadā bija 1208,7 tūkst. ha, kas ir par 0,5% mazāk nekā 2017. gadā. 2018. gadā graudaugu sējumi bija 690,9 tūkst. ha, kas ir par 1,8% mazāk nekā iepriekšējā gadā. 2018. gadā rapša sējumi veidoja 123,6 tūkst. ha, kas ir par 5,3% vairāk nekā 2017. gadā.

5c. tabula

Lauksaimniecības kultūru sējumu platības Latvijā, tūkst. ha

	2017	2018
Sējumu kopplatība, tai skaitā	1214,3	1208,7
Graudaugi, tai skaitā	703,5	690,9
Ziemāji, tai skaitā	375,5	244,5
kvieši	331,2	215,1
rudzi	34,0	22,0
Vasarāji, tai skaitā	328,0	446,4
kvieši	140,4	204,8
Rapsis	117,4	123,6

Avots: CSP

- 10. Sniegt aplēses par siltumnīcefekta gāzu emisijas neto ietaupījumiem, kas panākti, izmantojot no atjaunojamajiem energoresursiem saražotu enerģiju (Direktīvas 2009/28/EK 22. panta 1. punkta k) apakšpunkts).**

6. tabula.

Aplēstie SEG emisijas ietaupījumi, kas panākti, izmantojot atjaunojamo enerģiju (t CO2 ekv.)

Vides aspekti	2017	2018
Kopējie aplēstie SEG emisijas ietaupījumi no atjaunojamās enerģijas izmantošanas³⁸	4 156 079	4 439 604
- Aplēstie SEG neto ietaupījumi no atjaunojamās elektroenerģijas izmantošanas	801 296	807 345
- Aplēstie SEG neto ietaupījumi no atjaunojamās enerģijas izmantošanas apsildes un dzesēšanas nolūkā	3 332 813	3 565 754
- Aplēstie SEG neto ietaupījumi no atjaunojamās enerģijas izmantošanas transportā	21 970	66 505

³⁸ Gāzes, elektroenerģijas un ūdeņraža īpatsvaru atjaunojamās enerģijas avotos norādīt pēc galapatēriņa (elektroenerģija, apsilde, dzesēšana vai transports) un kopējos aplēstajos SEG ietaupījumos uzskaitīt tikai vienu reizi.

Latvijas Republikas Piektais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

Attiecībā uz citiem AE veidiem bez transporta SEG emisijas ietaupījumu aprēķina metodoloģija Direktīvā 2009/28/EK nav sniegta.

Izmantojot pieeju, kas tiek izmantota Eiropas Savienības Emisiju kvotu tirdzniecības sistēmā un saskaņā ar Komisijas 2018.gada 19.decembra Īstenošanas regulu Nr.2018/2066 *par siltumnīcefekta gāzu emisiju monitoringu un ziņošanu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/87/EK un ar ko groza Komisijas Regulu (ES) Nr. 601/2012*, cietajai, šķidrājai un gāzveida biomasai CO₂ emisijas faktoru enerģijas (gan elektroenerģijas, gan siltumenerģijas) ražošanai ir 0 t CO₂/TJ.

Arī CO₂ emisijas faktors enerģijas ražošanai no saules kolektoriem, saules elektrostacijām un hidroelektrostacijām tiek noteikts 0 t CO₂/TJ, jo minēto iekārtu darbībai nav nepieciešama energoresursu ražošana, pārstrāde un transportēšana. Attiecībā uz SEG emisijas ietaupījumu enerģijas ražošanai no siltumsūkņiem ir jāņem vērā siltumsūkņu darbības nodrošināšanai izmantotais elektroenerģijas apjoms, kas atsevišķi nav uzskaitīts.

Šajā ziņojumā ir precizēti iepriekšējos ziņojumos izmantotie CO₂ emisiju faktori.

Saskaņā ar oficiālo statistiku un ņemot vērā Latvijā izmantoto kurināmo CO₂ emisiju faktorus³⁹, Latvijā CO₂ emisijas faktors bruto elektroenerģijas patēriņam (kopējā elektroenerģijas ražošanā patērētā kurināmā CO₂ intensitāte), kas tiek izmantots SEG emisiju ietaupījumu no atjaunojamās elektroenerģijas izmantošanas aprēķinam, ir šāds:

- 2017.gadā – 0,20013 t CO₂/ MWh;
- 2018.gadā – 0,20029 t CO₂/ MWh.

2017.gadā 0,02% no elektroenerģijas ražošanā izmantotajiem fosilajiem energoresursiem bija dīzeļdegviela, savukārt 2018.gadā – 0,09% bija kūdras izmantojums, tāpēc 2017.gadā un 2018.gadā CO₂ emisijas faktors atšķiras.

Lai aprēķinātu SEG emisiju ietaupījumu no atjaunojamās enerģijas izmantošanas apsildes un dzesēšanas nolūkā, līdzīgi kā elektroenerģijas ražošanā izmantotajiem fosilajiem kurināmajiem, tika noteikts arī Latvijas nacionālais CO₂ emisijas faktors Latvijā no fosilajiem energoresursiem saražotajai siltumenerģijai (kopējā siltumenerģijas ražošanā patērētā kurināmā CO₂ intensitāte). Minētais emisijas faktors tika noteikts, ņemot vērā oficiālo statistiku par siltumenerģijas ražošanā patērēto fosilo energoresursu apjomu un Latvijā izmantoto kurināmo CO₂ emisiju faktorus. Ņemot vērā iepriekšminēto Latvijā CO₂ emisijas faktors siltumenerģijas un aukstumenerģijas ražošanai, kas tiek izmantots SEG emisiju ietaupījumu no atjaunojamās elektroenerģijas izmantošanas aprēķinam, ir šāds:

- 2017.gadā – 61,86 g CO₂/ MJ;
- 2018.gadā – 61,9607 g CO₂/ MJ.

Minētais CO₂ emisijas faktors un sekojoši aprēķinātie SEG emisiju ietaupījumi ir zemāki nekā iepriekš aprēķinātie, jo Latvijā būtiski pieaudzis centralizētāja un decentralizētajā siltumapgādes sistēmā no dabasgāzes saražotās siltumenerģijas īpatsvars - līdz vairāk nekā 70%.

11. Sniegt ziņas (attiecībā uz iepriekšējiem 2 gadiem) un aplēst (turpmākajiem gadiem līdz 2020. gadam) no atjaunojamajiem energoresursiem saražotās enerģijas pārprodukciju/iztrūkums (salīdzinot ar indikatīvo likni), kuru būtu iespējams nodot

³⁹ http://www.meteo.lv/fs/files/CMSP_Static_Page_Attach/00/00/00/02/03/CO2_met_2020_2.pdf

Latvijas Republikas Piektais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

citām dalībvalstīm/ importēt no citām dalībvalstīm un/vai trešām valstīm, kā arī aplēsto potenciālu kopīgu projektu īstenošanai līdz 2020. gadam. (Direktīvas 2009/28/EK 22. panta 1. punkta l), m) apakšpunkts).

7. tabula.

No atjaunojamajiem energoresursiem saražotās enerģijas faktiskā un aplēstā pārprodukcija vai iztrūkums Latvijā, ko var pārdalīt uz/ no citām dalībvalstīm un/vai trešām valstīm — salīdzinājumā ar indikatīvo līkni (tūkst. tonnu naftas ekv.)^{40, 41}

		2017	2018
Faktiskā/aplēstā pārprodukcija vai produkcijas iztrūkums (sadalīt pēc atjaunojamās enerģijas veida un pēc importa/eksporta izcelsmes/galamērķa)	AE bruto galapatēriņš apsildē un dzesēšanā	37,8	92,5
	No AE ražotas elektroenerģijas bruto galapatēriņš	0	-42,4
	No AE ražotas enerģijas galapatēriņš transportā	-59	-39,3
	Kopējais AE bruto galapatēriņš	-36,9	15,8

Kopējais AE bruto galapatēriņš 2018. gadā pārsniedz rīcības plānā paredzēto līmeni, tomēr kopējais enerģijas galapatēriņš 2017.gadā ir par 326,5 tūkst. tonnu naftas ekv. un 2018.gadā par 252,1 tūkst. tonnu naftas ekv. mazāks kā rīcības plānā prognozētais, kas vairākas reizes pārsniedz starpību starp plānoto un sasniegto kopējo AE bruto galapatēriņu.

Latvijā nav veikts izvērtējums par no AER saražotās enerģijas pārprodukciju/iztrūkumu līdz 2020.gadam (salīdzinot ar indikatīvo līkni), kā arī nav aplēsts potenciāls kopīgu projektu īstenošanai šajā periodā.

11.1. Sniegt ziņas par statistiskajiem pārvedumiem, kopīgi īstenotiem projektiem un kopīgu atbalsta shēmu lēmumu noteikumiem.

Latvija šajā periodā nav pieņēmusi lēmumus par valsts atbalsta mehānismu apvienošanu vai daļēju koordinēšanu un atbalsta mehānismu apvienošanu vai daļēju koordinēšanu neplāno. Latvija nav izmantojusi iespēju vienoties ar citām ES dalībvalstīm par noteikta no AER saražotas enerģijas daudzuma statistisku nodošanu vai saņemšanu, vienlaikus tiek izvērtēta iespēja par statistikas pirkšanu citām ES dalībvalstīm nacionāla mērķa izpildei attiecībā uz AER īpatsvaru enerģijas gala patēriņā transportā 2020.gadā.

12. Sniegt informāciju par to, kā veiktas aplēses par bioloģiski noārdāmo atkritumu īpatsvaru enerģijas ražošanai izmantojamos atkritumos un kādi pasākumi veikti, lai uzlabotu un pārbaudītu šīs aplēses (Direktīvas 2009/28/EK 22. panta 1. punkta n) apakšpunkts).

Bioloģiski noārdāmie atkritumi un atlikumi (materiāli) Latvijā tiek izmantoti kā izejvielas biogāzes ražošanai atkritumu poligonos, bioreaktoros ražotnēs un biogāzes stacijās lauksaimniecībā, ražotnēs. To sadalīšanās procesā tiek izdalīta biogāze, kas ir izmantojama par kurināmo enerģijas ražošanai.

Bioloģiski noārdāmo atkritumu un atlikumu apjomu, kuri tiek izmantoti biogāzes ražošanai Enerģētikas statistikā, var iegūt analizējot statistikas datus, par konkrētā gadā pārstrādāto bioloģiski noārdāmo atkritumu daudzumu, kurš atbilstoši reģenerācijas veidam (R3D- Biogāzes ieguve (izņemot biogāzi no atkritumu apglabāšanas)), tiek izmantots biogāzes ieguvei ražotnēs.

⁴⁰ Ziņojot par pārprodukciju divos gados pirms ziņojuma iesniegšanas, izmantot faktiskos skaitļus, bet par turpmākajiem gadiem līdz 2020. gadam – aplēses. Dalībvalstij ir iespēja katrā ziņojumā labot iepriekšējos ziņojumos sniegtos datus.

⁴¹ Aizpildot tabulu, saražotās produkcijas iztrūkumu norādīt ar negatīviem skaitļiem (piemēram, -x tūkst. t naftas ekv.).

Latvijas Republikas Piektais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

Pārskata periodā nav veikti pasākumi, lai uzlabotu vai pārbaudītu aplēses par bioloģiski noārdāmo atkritumu īpatsvaru enerģijas ražošanai izmantojamos atkritumos.

- 13. Sniegt ziņas par biodeģvielas un bioloģiskā šķidrā kurināmā apjomu enerģijas vienībās (tūkst. tonnu naftas ekv.), kas atbilst katrai VIII pielikuma A daļā uzskaitīto izejvielu kategoriju grupai, ko attiecīgā dalībvalsts ņēmusi vērā, lai ievērotu 3. panta 1. un 2. punktā un 3. panta 4. punkta pirmajā daļā minētos mērķrādītājus.**

Izejvielu grupa	Gads n-2*	Gads n-1
Labība un citi cieti saturoši augi	-	4,25
Cukuri	-	0,34
Eļļas augi	-	23,60
Citi	-	0,16

** Dati nav pieejami. Degvielas piegādātāji pārskatus iesniedz, sākot ar 2018. gadu.*

Avots: Valsts vides dienests